

ROTA

Słyszalne na Litwie na falach krótkich

RADIO MARYJA
KATOLICKI GŁOS W TWOIM DOMU

poniedziałek - sobota - od 7⁰⁰ do 9¹⁵,
niedziela - od 8⁰⁰ do 10⁰⁰ - 15455 kHz (25 m).
Codziennie od 17⁰⁰ do 24⁰⁰ - 7400 kHz (41 m)

DODATEK HISTORYCZNO-PATRIOTYCZNY DLA POLAKÓW NA LITWIE

30 listopada - 6 grudnia 2023 r., nr 1284

Obchody 250-lecia szkolnictwa w Mejszagole

Marsz ku wiedzy

W piątek, 24 listopada, w Gimnazjum im. Ks. Józefa Obrembskiego w Mejszagole odbyły się uroczyste obchody 250-lecia szkolnictwa w tej miejscowości.

Obchody rozpoczęły się uroczystą Mszą św. w miejscowym kościele pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. W kościele zgromadziła się cała społeczność szkolna, mieszkańcy i goście święta. Po nabożeństwie, które odprawił proboszcz ks. Edward Dukiel, wszyscy udali się na grób księdza prałata Józefa Obrembskiego, gdzie zapalono znicze, złożono kwiaty, odmówiono modlitwę.

Po wspólnej modlitwie uczestnicy obchodów udali się w uroczystym pochodzie do szkoły. Przemarsz otwierał poczet sztandarowy szkoły. Kolejnym punktem uroczystości było odsłonięcie tablicy pamiątkowej, poświęconej 250-leciu szkolnictwa w Mejszagole. Tablica stanęła przy Gimnazjum im. Ks. Józefa Obrembskiego w Mejszagole. Jej odsłonięcia dokonali wicemerc rejonu wileńskiego i absolwentka mejszagolskiej szkoły Edyta Tamošiūnaitė, dyrektorka gimnazjum Wioleta Brodowska i

była wieloletnia dyrektorka Alfreda Jankowska.

– Święty papież Jan Paweł II powiedział, że szkoła jest naszym drugim domem, w którym kultywuje się i pielęgnuje najważniejsze wartości w życiu. Dyrektorka gimnazjum wspominała, że wasza społeczność gimnazjalna pielęgnuje 3 najważniejsze wartości: odpowiedzialność, moralność i odwagę. Jestem przekonana, że w waszej dużej i przyjaznej rodzinie tych wartości jest znacznie więcej. Jakość edukacji jest jedną z najważniejszych rzeczy, ale równie ważne są wartości, które pielęgnujecie i przekazujecie innym – powiedziała wicemerc Tamošiūnaitė. Wicemerc podziękowała wszystkim, którzy przyczynili się do tworzenia historii oświaty w Mejszagole, przekazali swoją wiedzę i doświadczenie. Życzyła, aby gimnazjum nadal się rozwijało i aby każdy mógł być dumny z efektów swojej pracy. Z gratulacjami dla społeczności

Dokończenie na s. 4

STRATY PONIESIONE PRZEZ POLSKĘ W WYNIKU AGRESJI NIEMIECKIEJ W CZASIE II WOJNY ŚWIATOWEJ

Na podstawie „Raportu o stratach poniesionych przez Polskę w wyniku agresji i okupacji niemieckiej w czasie II wojny światowej 1939-1945”

Dlaczego Polsce należą się reparacje wojenne od Niemiec?

FOT. ARCHIWUM

Agresja Niemiec na Polskę była pierwszą i niezwykle brutalną kampanią II wojny światowej. W wyniku tego zdarzenia życie straciło ponad 11 milionów obywateli polskich. To największe straty osobowe w stosunku do całkowitej liczby ludności wśród wszystkich państw europejskich.

Podobnie przedstawia się kwestia strat materialnych – podaje „Raport o stratach poniesionych przez Polskę w wyniku agresji i okupacji niemieckiej w czasie II wojny światowej 1939-1945”. Dokument powstał dzięki pracy Parlamentarnego Zespołu ds. Oszacowania

Wysokości Odszkodowań Należnych Polsce od Niemiec za Szkody Wyrządzone w Trakcie II Wojny Światowej oraz grona niezależnych ekspertów. W sumie nad raportem przez 5 lat (2017-2022) pracowało 33 przedstawicieli polskiej nauki

Ciąg dalszy na s. 6-7

FOT. ARCHIWUM

Niebowskazy

SKĄD PRZYSZŁO

*Zło jest romantyczne a dobro zwyczajne
dobro wciąż na ostatku bo zło jest ciekawe
a przecież białych kwiatów najwięcej na świecie
dopiero po nich żółte a potem czerwone
czemu się rozum karmi tajemnicą
a chwila niepewności wciąż sprzyja nauce
po tylu rewolucjach biedne ptaki bosa
i ćma tak bardzo mała że żyje za krótko
czemu deszcz słyszysz z góry a śnieg trochę z boku
i skąd nagle przyszło to wielkie wzruszenie
jakbym dzwonek z lat szkolnych przyłożył do ucha
dzieciństwo co minęło na zawsze zostało
tylko się z młodości zrobiła starucha*

Ks. Jan Twardowski

Koncert muzyki sakralnej w Starych Trokach

Początek wielkiej przyjaźni

W niedzielę, 19 listopada, w kościele pw. Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny i św. Benedykta w Starych Trokach odbył się koncert muzyki sakralnej.

Koncert był uwieńczeniem projektów: „Silni razem”, „Prastara stolica Stare Troki pozdrawia stolicę Wilno z okazji 700-lecia”, „Gromadźmy się na ziemi przodków”, których inicjatorem i kierownikiem jest przewodnicząca Wspólnoty Starych Trok Zofia Abucewicz. Projekty zostały zrealizowane dzięki finansowemu wsparciu Stowarzyszenia Odra-Niemien, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, Departamentu Mniejszości Narodowych przy Rządzie Republiki Litewskiej, Samorządu Rejonu Trockiego.

Dokończenie na s. 20

FOT. ARCHIWUM

Maksyma tygodnia:

„Mam zbyt dużo szacunku dla idei Boga, by czynić go odpowiedzialnym za tak absurdalny świat”.

Georges Duhamel

Obchody Święta Niepodległości Polski w Nowych Święcianach

Korzenie wolności

11 listopada dla każdego Polaka jest datą szczególną. Jest to dzień upamiętniający odzyskanie przez Polskę Niepodległości.

Po rozbiorach i długich latach niewoli, rusyfikacji i germanizacji, po wielkich powstaniach, wolna Polska powróciła na mapę świata. Święto jest obchodzone nie tylko w Polsce, ale wszędzie tam, gdzie mieszkają Polacy, a szczególnie na Litwie. Przecież tu, w Wilnie, znajduje się mauzoleum serca Marszałka Józefa Piłsudskiego oraz groby żołnierzy, którzy polegli w walce o niepodległość.

Polacy mieszkający w Nowych Święcianach również dbają o to, aby pamięć o dokonaniach Józefa Piłsudskiego i polskich żołnierzy przetrwała na tych terenach. To właśnie tu, niecałe 30 km od Nowych Święcian znajduje się Zułowo – miejsce, w którym urodził się Marszałek oraz kościół w Powiewiorce, gdzie został ochrzczony.

Z okazji Święta Niepodległości Polski 12 listopada w Domu Polskim w Nowych Święcianach odbyła się kameralna uroczystość, na którą przybyli Polacy mieszkający nie tylko w tym miasteczku, ale z innych miejscowości rejonu święciańskiego.

Uroczystość rozpoczęto od wystąpienia Hymnu Narodowego Polski. Następnie wszystkich serdecznie przywitał Edward Jedziński, dyrektor Domu Polskiego w Nowych Święcianach.

Tego dnia odbył się świąteczny koncert. Przed liczną zgromadzoną publicznością wystąpił zespół „Marzenie” z Nowych Święcian, pod kierownictwem Jeleny Gryncewicz, oraz zespół „Wiza” z Podbrodzia, pod kierownictwem Zdzisława Jedzińskiego.

Uroczystość swa obecnością zaszczyli: poseł na Sejm Republiki Litewskiej Czesław Ol-

szewski wraz z małżonką, radny rejonu święciańskiego Władysław Jedziński, prezes Święciańskiego Oddziału Rejonowego ZPL Anna Łastowska oraz wiceprezes Święciańskiego Oddziału Rejonowego ZPL i AWPL-ZChR Alicja Pieślak, prezes ZPL i AWPL-ZChR miasta Nowe Święciany Wacław Witkoit, prezes Wspólnoty Czerany Roman Wilkiki, dyrektorka Centrum Kultury w Nowych Święcianach Anżelika Terliackienė oraz wikary parafii pw Najświętszej Maryi Panny Królowej Rodzin w Podbrodziu ksiądz Arnoldas Smalstys.

„Rejon święciański ma wiele symboli niepodległej Polski. W Zułowie np. urodził się twórca niepodległości Józef Piłsudski. Z łaski Bożej dziś jestem z Wami tu, gdzie bije polskie serce. Ambasador Rzeczypospolitej Polskiej na Litwie Konstanty Radziwiłł na uroczystościach na Cmentarzu na Rossie pięknie powiedział: „Polska jest tam, gdzie bije polskie serce”. Musimy szukać to, co nas łączy. Należy pamiętać o swoich korzeniach, dziadach i pradiadach, o tych ludziach, co tu mieszkali” – powiedział poseł Czesław Olszewski. Przekazał również

pozdrowienia od europośła Waldemara Tomaszewskiego.

Prezesa Święciańskiego Oddziału Rejonowego ZPL Anna Łastowska w swoim przemówieniu powiedziała: „Chciałabym w imieniu Święciańskiego Oddziału Rejonowego ZPL podziękować wszystkim tym, którzy pielęgnują polskość na tych terenach, dbają o polską mowę i kulturę, odwiedzają groby poległych żołnierzy polskich, których jest sporo w rejonie święciańskim”. Z rąk prezeski podziękowania otrzymali m. in.: Jelena Kriukienė, Wanda Gołubiewa, Wacław Witkoit, Marii Ažubalienė, Irena Chrapowicka.

W swoim przemówieniu ksiądz Arnoldas Smalstys powiedział: „Prawdziwą wolność mamy tylko w Jezusie Chrystusie. Musimy mieć wzgląd na źródła i korzenie wolności. A to jest Bóg, Rodzina, Ojczyzna. Rodzice wszczepiają nam wartości, według których musimy żyć.”

Organizatorzy pragną serdecznie podziękować wszystkim, którzy przybyli tego dnia do Nowych Święcian, aby wspólnie świętować Dzień Niepodległości Polski.

Andrzej Aszkietowicz

Konkurs Piosenki Polskiej w Gimnazjum w Zujunach

23 listopada w murach Gimnazjum w Zujunach odbył się tradycyjny konkurs „Polska Piosenka”.

Szkolna tradycja organizo-

wania imprezy liczy już 25 lat. W tym dniu uczniowie śpiewali piękne polskie piosenki patriotyczne, harcerskie i ludowe. Mieliśmy zaszczyt gościć słynną wokalistkę Ewelinę Sa-

senko, która wykazała swój talent na scenie gimnazjum, a także była jedną z jurerek konkursu. W imprezie uczestniczyła cała społeczność szkolna.

Inf. Gimnazjum w Zujunach

WIEŚCI z Wileńszczyzny

Zakończenie projektu „Interaktywny Landwarów QR-2”.

Zakończyła się realizacja projektu landwarowskiej biblioteki „Interaktywny Landwarów QR-2”. W ciągu roku odbyło się niemało imprez w ramach tego projektu: cztery wystawy, edukacja, odczyt, plener, spotkania, wycieczki. Do interaktywnej mapy trafiło 17 osób. Są to hrabiowie Tyszkiewiczowie, architekt krajobrazu Edouard Francois André, pisarka dla dzieci Neringa Vaitkutė, artystka malarka Asta Radimonienė, artysta fotografik Alfredas Girdžiūšas, ksiądz Kazimierz Kułak, aktor i reżyser Jonas Vaitiekaitis, sygnatariusz Aktu Niepodległości Litwy Romuald Rudzisz, pisarka i wydawczyni książek o Landwarowie Walentyna Banuszewicz, nauczyciel Motiejus Šimielionis, śpiewaczka operowa Teresa Žylyš-Gara, malarka Adele Eidjute-Kasputienė, malarz Augenis Kasputis, iluzjonista Rokas Bernatonis, trenerzy aikido, karate, niat-nam Wiktor, Pranas i Petras Głowaczowie, człowiek-orkiestra Kristina Glinevičienė, malarz Romas Žmuidžinavičius. Uzupełniona interaktywna mapa jest umieszczona na portalu Trockiej Biblioteki Publicznej <https://trakubiblioteka.lt/lentvario-krastas/>. 18 listopada w bibliotece w Landwarowie odbyło się przedsięwzięcie, wieńczące projekt, podczas którego zaprezentowano uzupełnioną interaktywną mapę Landwarowa. Z krótkim koncertem wystąpił młody akordeonista Linas Mečkovskis.

Projekt „Interaktywny Landwarów QR-2” był finansowany przez Litewską Radę Kultury i samorząd rejonu trockiego.

Spotkanie z pisarką Sondrą Rankilienė

16 listopada w bibliotece publicznej w Trokach odbyło się spotkanie z autorką książek historyczno-detektywistycznych Sondrą Rankilienė. Zaprezentowała ona swą nową czwartą książkę „Enigma regum. Tamga – karalių mįslė”, poświęconą 700 leciu Wilna. Poprzednie jej książki to „Enigma Orbi”, „Enigma solverė: įminti mįslė”, „Enigma duplex: dviguba mįslė. W swej nowej książce ukazała ona wielonarodowe Wilno od czasów księcia Giedymina. Akcja dzieje się na wzgórzach otaczających miasto, w podziemiach Katedry, w starym budynku – dzisiejszej dzwonnicy. Wiele kart książki jest poświęconych Tatarom. Autorka opowiedziała jak powstawały książki, wyjaśniła dlaczego w ich tytule są słowa łacińskie i przekazała bibliotece książkę „Enigma regum. Tamga – karalių mįslė”.

Dzień Przedsiębiorczości

6 grudnia samorząd rejonu trockiego organizuje tzw. Dzień Przedsiębiorczości. O godz. 10.00 w siedzibie samorządu odbędzie się dyskusja przedstawicieli sektora turystycznego z merem Audriusem Šatevičium, o godz. 11.00 – wykład lektorki Międzynarodowej Szkoły Biznesu Uniwersytetu Wileńskiego, dyrektorki ZSA „Travel Deli”, dr Viliji Malinauskaitė pt. „Czego poszukują turyści – usług czy rozrywek?” O godz. 11.00 w zakładzie „Vilniaus Baldai” we wsi Guopstu odbędzie się nauczanie pt. „Znajdź kod przedsiębiorczości”, które będzie prowadziła lektorka Wileńskiego Kolegium Biznesu Loreta Pivoriūnaitė. Chętni udziału w tym przedsięwzięciu powinni zarejestrować się pod adresem evelina.sochiene@trakai.lt. lub telefonicznie +370 646 66793.

Zapalenie choinki w Trokach...

1 grudnia w Trokach na Nadbrzeżu Witolda Wielkiego o godz. 18.00 odbędzie się uroczystość zapalenia choinki. Zostanie zaprezentowane widowisko według bajki „Słońce i Księżyc”. Z koncertem wystąpi Martynas Kavaliauskas. Na ul. Karaimu będzie czynny kiermasz i światłkami zapłon tam aleja jodełek.

...i Święcianach

1 grudnia w Święcianach w parku miejskim o godz. 16.00 odbędzie się uroczyste zapalenie choinki. Od godz. 13.00 będzie czynny kiermasz świąteczny.

Konkurs świątecznych pocztówek

Służba Opieki nad Dziećmi Powiatu Wileńskiego organizuje konkurs pocztówek bożonarodzeniowych, do którego zaprasza wszystkie samorządy powiatu wileńskiego. Dienne Centrum Opieki nad Dziećmi rejonu szyrwinkiego chętnie przystało na tę propozycję, zachęca więc do udziału w nim dzieci. Do 8 grudnia wykonane pocztówki powinny być przekazane dla koordynatorki współpracy międzyinstytucjonalnej Administracji Samorządu Rejonu Szyrwinkiego Simony Skardžiuvienė pod adresem Vilniaus 61, 113 kab. Wykonane pocztówki muszą być włożone do koperty z napisem „Kaledinio atviruko konkursui „Kalėdos kartu”. Ze wszystkich prac będą wybrane przez komisję cztery najładniejsze pocztówki z czterech grup wiekowych: przedszkolaków, uczniów klas 1-4, uczniów klas 5-7, uczniów klas 8-10. Ich autorzy będą zaproszeni 18 grudnia na imprezę wieńczącą konkurs, gdzie zostaną obdarzeni prezentami. Więcej informacji o tym konkursie można uzyskać telefonicznie 866523878 lub przez pocztę elektroniczną simona.skardziuviene@sirvintos.lt.

Jan Lewicki

Szef dyplomacji raczy nas złymi myślami

Szklankę zimnej wody proponuje wypić szefowi dyplomacji Gabrieliusowi Landsbergisowi prezydent Gitanas Nausėda, gdy ten uderzył w historyczne tony, strasząc Litwinów nieuniknioną inwazją ze Wschodu.

W wywiadzie dla ELTY Landsbergis junior postanowił wykreować się na męża stanu. Powiedział wiele słusznym słów o grożącym Litwie niebezpieczeństwie ze strony agresywnej Rosji. Gdyby Ukraina padła, następną w kolejce będzie Litwa, wynika z całości wywiadu szefa litewskiej dyplomacji. Czasu zatem mamy mało, by szybko uzgodnić strategię obrony, która ma być ustalona w szerokim dyskursie międzypartyjnym. Takie sprawy, jak zwiększenie finansowania wojska (Landsbergis proponuje wprowadzić podatek obronny), przywrócenie obowiązkowej służby wojskowej czy umocnienie sojuszy w ramach NATO – należy uzgodnić w szerokim konsensusie, przytomnie objaśnia szef dyplomacji dla dziennikarzy. W tym ostatnim przypadku za głównego sojusznika widzi USA, którą w ramach barteru Litwa ma wspierać w Azji (np. w umocnieniu relacji z Indiami). W Europie z kolei za „główną oporę” Litwy Landsbergis uważa Niemców, co to mają do nas wysłać swoją „panzerdivision”. Ale z obiecaną już wiele lat temu dywizją pancerną jest jak z głośnym aforyzmem pewnego cwaniakowatego polityka z Warszawy, który mówił do koleżki, że „obietnice wiążą tylko tych, którzy w nie wierzą”. Landsbergis wyraźnie wierzy Berlinowi, czego o tym ostatnim, że wierzy we własne obietnice, powiedzieć się nie da. Media niemieckie donoszą, że Bundeswehra nie ma pieniędzy nawet na porządne obiady dla swych żołnierzy, co więc gadać o dywizji dla Litwinów. Strumień mowy bez pokrycia – tak na razie wygląda militarna współpraca Wilna z Berlinem. Landsbergis liczy też na Polskę, ale w drugiej niejako kolejności, gdy idzie o sojuszników europejskich.

Podsumowując: pełna zgoda, że potrzebna jest zgoda, aby omówić i ustalić strategię obronną w zmieniającej się rzeczywistości geopolitycznej. Zwłaszcza, że trudno odmówić ministrowi z ulicy Tumo-Vaižganto, gdy mówi, że „struktura (bezpieczeństwa) stworzona po zimnej wojnie rozsypuje się na oczach” i że dla Litwy to znak zapowiadający „egzystencjalne zagrożenie”. Pod tym jak najbardziej się podpisujemy. Problem polega jednak na tym, że udający męża stanu Landsbergis w dalszych swych publicznych rozważaniach zaczyna wyraźnie gonić w piętę, jakby powiedział

pan Wołodyjowski. Po słusznym diagnozach zaczynają się historyczne wręcz tony ministra, który przekonuje, że on „naprawdę czuje”, iż to „egzystencjalne zagrożenie” (czyli wojna z Rosją) nas niechybnie dopadnie i „została tylko jedyna niewiadoma, kiedy to się zdarzy”. No cudowna, można by rzec, wypowiedź szefa dyplomacji, który, powołując się jedynie na własnego czuja, ogłasza publicznie niechybną wojnę z Rosją. „Mąż stanu” niczym rozgadany przy kuflu piwa biesiadnik artykułuje tezy, jak podchmielony znawca meandrów wielkiej polityki. Choć musiałby potrafić ważyc słowa i być za nie odpowiedzialnym.

Na historyczne publiczne pohukiwania Landsbergisa juniora odpowiedź chłodząca emocje przyszła z Niemczech. W tym podwileńskim miasteczku bowiem na spotkaniu z jego mieszkańcami był właśnie prezydent Nausėda, gdy mu dziennikarze zadali pytanie, co sądzi o niechybnej wojnie wieszczonej przez ministra spraw zagranicznych, który ją „niechybnie czuje”. Prezydent, który też jest zgodnie z Konstytucją wodzem naczelnym Wojska Litewskiego, zalecił swemu politycznemu adwersarzowi, gdy idzie o litewską politykę, aby ochłonął. Zszedł na ziemię, usiadł. Słowem, aby zaprzęstał się panikę. Zauważył przy tym, że w ostatnich dniach i tygodniach nic takiego się nie wydarzyło, co by uzasadniało tak historyczne tony. Ramiai, zatem. „(...) Nagle barwy są gwałtownie zagęszczane. Proponowałbym po prostu ministrowi spraw zagranicznych usiąść i uspokoić się”, koit rozedrgane nerwy szefa dyplomacji prezydent.

Minister, jak by nie było spraw zagranicznych, musi mieć świadomość, że jego publiczne wypowiedzi rezonują. Są słuchane zarówno w innych stolicach, jak też w domach zwykłych Litwinów, część z których może ulec panice. Minister musi mieć tego świadomość i to, co „naprawdę czuje”, zachować dla siebie. Publicznie zaś głosić sprawdzone fakty. Nie robić wiatru, jak mówili jeszcze przedrewolucyjni mińscy błatnyje.

Warto ponadto zauważyć, że gdy już mówimy o potencjalnym zagrożeniu utraty niepodległości, to niebezpieczeństwa należy widzieć szerzej. Szef dyplomacji nie może widzieć tylko jednym okiem – skierowanym na Wschód. Powinien również dostrzegać zagrożenia, jakie mogą wynikać dla naszej świeżo wywalczonej suwerenności również z Zachodu, czyli z Brukseli, gdzie właśnie w Parlamencie Europejskim przegłosowano rezolucję uderzającą potężnie w suwerenność państw członkowskich Unii Europejskiej. PE tym samym wysłał sygnał, że opowiada się za diametralną zmianą zasad funkcjonowania Unii. Wywraca bowiem jak stolik z kartami dotychczasowe Traktaty, na które umawialiśmy się wstępując do UE. Teraz zamiast sojuszu suwerennych państw, złączonych wspólnym rynkiem, wolnościami w handlu, rynku pracy, przemieszczaniu się obywateli, mamy mieć superpaństwo

zarządzane z Brukseli. Dodajmy, że zarządzane przez urzędniczego molocha, którego poziom biurokracji, niedoświadczenia i korupcji jest wręcz legendarny. Likwiduje się jednogłośność w podejmowaniu najważniejszych dla państw członkowskich decyzji. Ma być ona zastąpiona głosowaniem większością, a więc zgodnie z wolą największych, najsilniejszych, najludniejszych, czyli Niemiec, których politycy – przypomnijmy – pomylili się w ostatnich czasach we wszystkich możliwych prognozach politycznych. Teraz w nagrodę chcą rządzić całą Unią Europejską. Za takim rozwiązaniem głosowali ponad partiami i litewscy konserwatyści, i liberałowie, i socjaldemokraci (Rasa Juknevičienė, Aušra Maldeikienė, Vilija Blinkevičiūtė, Juozas Olekas, Petras Auštravičius). Od głosu powstrzymali się byli premier Andrius Kubilius, Bronius Rope oraz Liudas Mažylis. I tylko Waldemar Tomaszewski oraz Viktor Uspaskich, dwaj przedstawiciele Litwy w Parlamencie Europejskim nielitewskiej narodowości, jak złośliwie zauważają litewskie media, byli przeciwni kupczeniu się litewską suwerennością. Gdyby propozycja PE przeszła, Litwa utraciłaby decyzyjność na koszt Brukseli w takich dziedzinach jak m.in. polityka zagraniczna, rolnictwo, ochrona klimatu, kultura, oświata, gospodarka, sprawy fiskalne itp. Mogłaby samodzielnie bez pytania Brukseli urządzić u siebie co najwyżej jakiś lokalny festyn i to pod warunkiem, że będzie on inkluzywny, włączający wszystkich, neutralny płciowo oraz uwzględniający wszystkie inne równe równości ustalone przez brukselskich klerków.

Jak to nazwać, jeżeli nie utratą suwerenności. Owszem nie mówimy w tym przypadku o militarnym zagrożeniu, ale suwerenność można utracić również drogą decyzji instytucjonalnych, politycznych. „Mąż stanu” Gabrielius Landsbergis w wywiadzie dla ELTY o tym nie przebrnął ani słowem. Głowę w piasek, dół w górę, jak u strusia. By nie denerwować rodaków, niepodległość poddać cicho, bez rozgłosu, tak by obywatele nawet się nie zorientowali. Tymczasem w Polsce problem elity dostrzegają. Tam trwa ostry spór. Niepodległościowa, propolska konserwatywna część sceny politycznej twardo sprzeciwia się uzurpacji władzy z Brukseli, bo to stamtąd przecież wyszły propozycje zmian traktatowych, a nie ze strony państw członkowskich. Lewicowo-liberalna część establishmentu opowiada się za tym, by to Bruksela urządziła nam życie we wszystkim. Na Litwie, jak już pisałem niedawno, konserwatyści sprzedali swój instynkt państwowy za brukselskie srebrniki. „Postoim za Litowcew”, mówił swego czasu pewien kandydat do Rady w rejonie ignalińskim narodowości słowiańskiej, gdy został zapytany o cel swego kandydowania. Wygląda, że i w Parlamencie Europejskim jest tak samo...

Tadeusz Andrzejewski,
radny rejonu wileńskiego

TYDZIEŃ NA LITWIE

Zatrważająca liczba tragicznych wypadków w miejscu pracy

W tym roku na 16 zarejestrowanych nieszczęśliwych wypadków w sektorze budowlanym aż połowa z nich zdarzyła się, gdy robotnik w czasie pracy upadł z wysokości. Sześć z ogólnej liczby wypadków zakończyło się tragicznie i aż cztery z nich z powodu upadku z wysoka. O czym to świadczy? Właśnie o tym, że nieostrożne zachowanie w miejscach pracy, gdzie ryzyko wypadku jest dość wysokie, trzeba pamiętać o zachowaniu ostrożności i wszelkich zasad bezpieczeństwa pracy, a szczególnie na placach budowy, bo tam to się zdarza najczęściej. Państwowa Inspekcja Pracy apeluje do pracowników i pracodawców, aby kategorycznie przestrzegali norm bezpieczeństwa, bo liczba wypadków śmiertelnych w miejscu pracy naprawdę jest przerażająca.

Minister Navickienė obiecała, że emerytury będą rosły 4 razy szybciej niż ceny

Sejm zatwierdził projekt budżetu „SoDry” na rok 2024. Rządzący obiecują, że w związku z tym emerytury będą rosły szybciej niż ceny. Członkowie litewskiego parlamentu przytaknęli projektowi dochodów i wydatków „SoDry”, który zakłada dochody na następny rok w wysokości 7,639 mld euro, a wydatki – 7,062 mld euro. Według Moniki Navickienė, minister ochrony socjalnej i pracy, dochody „SoDry” w 2024 roku będą o 579,5 mln euro albo o 8,2 proc. większe w porównaniu z rokiem 2023. Wydatki również będą o 699,5 mln euro, czyli o 11 proc. większe niż w roku bieżącym. Przewiduje się, że w następnym roku liczba emerytów będzie wynosiła 619,5 tys. osób i zwiększy się o 0,6 proc., czyli o prawie 4 tys. osób. Navickienė z trybuny sejmowej złożyła obietnicę, że emerytury będą rosły cztery razy szybciej niż ceny. Poinformowała, że średnia miesięczna emerytura wzrośnie o 66 euro i będzie wynosiła 605 euro. Dla tych, którzy mają obowiązujący staż pracy emerytura wzrośnie o 70 euro i wyniesie 644 euro.

Obawy mieszkańców Litwy co do utraty miejsca pracy są mniejsze niż u sąsiadów

Mieszkańcy krajów bałtyckich w ostatnich latach coraz bardziej obawiają się utraty miejsc pracy. Niepokoi ich stabilność spółek i przedsiębiorstw oraz kurczenie się możliwości rynku pracy. Co prawda, mieszkańcy Litwy w tej kwestii są optymistami i najbardziej wierzą, że spółki, w których pracują, utrzymają stabilność i ich etaty nie zostaną zagrożone. Tym niemniej, w obliczu nowych wyzwań, jakie stają każdego dnia przed gospodarką kraju, tylko 40 proc. mieszkańców kraju czuje się pewnie i nie boi się utraty miejsca pracy. W ubiegłym roku pewniej czuło się 48 proc. ankietowanych. Dla porównania na Łotwie i w Estonii nastroje mieszkańców są bardziej pesymistyczne – tylko 34 proc. Łotyszów i Estończyków nie obawia się utraty miejsca pracy.

Zuchwała kradzież rzadkich książek z biblioteki UW

W ubiegłym tygodniu poinformowano, że z biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego skradziono 17 wartościowych XIX-wiecznych rzadkich książek, których ogólna wartość wynosi ok. 440 tys. euro. Prowadzący dochodzenie śledczy zwrócili uwagę, że w Polsce oraz na Łotwie i w Estonii w ostatnich dwóch latach również skradziono dzieła XIX-wiecznej literatury rosyjskiej o łącznej wartości kilku milionów euro – oryginały na półkach bibliotek zamienione zostały na falsyfikaty. Prokuratura Litwy poinformowała, że od 11 do 17 maja bieżącego roku z Czytelni Druków Rzadkich oraz z Czytelni Profesorskiej Biblioteki Uniwersytetu Wileńskiego skradziono mające dużą wartość historyczną i kulturową książki w języku rosyjskim. Śledczy przypuszczają, że skradzione książki trafiły do Rosji, gdzie prawdopodobnie zostały sprzedane na aukcji.

Marsz ku wiedzy

Dokończenie ze s. 1 szkolnej przybyła postanka na Sejm Rita Tamaśunienė, a propoz absolwentka tej szkoły, przewodniczący frakcji AWPL-ZChR rejonu wileńskiego Waldemar Urban, a także liczni absolwenci i byli nauczyciele gimnazjum. Na uroczystości był też obecny dyrektor administracji podstołecznego samorządu Władysław Kondratowicz, który społeczności gimnazjum przekazał prezent od mera rejonu wileńskiego Roberta Duchniewicza – ławkę. Podczas święta uczniowie przedstawili zebrany program artystyczny. Nauczycielom wręczono listy gratulacyjne.

Uwieńczeniem tak ważnej dla miejscowej społeczności uroczystości była prezentacja książki o dziejach polskiej oświaty w Mejszagole, zatytułowanej „250 lat marszu ku wiedzy”. Jej autorem jest absolwent mejszagolskiej szkoły, znany na Wileńszczyźnie poeta Henryk Mażul,

który jest też autorem hymnu Gimnazjum im. ks. Józefa Obrebskiego w Mejszagole.

***

Jak czytamy na stronie internetowej Gimnazjum im. ks. Józefa Obrebskiego w Mejszagole o historii szkolnictwa w Mejszagole, ze zbiorowego wykazu szkółek parafialnych w biskupstwie wileńskim wiadomo, że w latach 1781 i 1782 w Mejszagole działała szkółka przykościelna, w której uczyło się 15 dzieci. Wiele wskazuje na to, że szkółka w tej miejscowości działała już wcześniej i była założona w 1773 r. W 1773 r. Komisja Edukacji Narodowej powołała do istnienia szkółkę przy parafii, która przetrwała do 1794 r. W latach 1803-1832 należała do wileńskiego okręgu naukowego przy uniwersytecie. Po zlikwidowaniu wileńskiego okręgu i zamknięciu uniwersytetu, szkoła przeszła pod nadzór prawosławnego duchowieństwa. W latach 1841-1863 znowu była pod opieką

okręgu wileńskiego, a od 1864 do 1914 r. nauczanie odbywało się po rosyjsku, tylko religii nauczano po polsku.

W okresie międzywojennym (1914-1939) następuje rozkwit pol-

skiej szkoły. W 1935 roku wybudowano drewnianą szkołę, która działała jako szkoła siedmioletnia. Nadano jej imię Adama Mickiewicza. Działała niedługo. W 1936 roku strawił ją pożar. Centralny gmach obecnej szkoły wybudowano w latach 1937-1939, tuż przed wojną, w ramach programu „100 szkół dla Wileńsz-

czyzny”. Zajęcia lekcyjne odbywały się po polsku. Jednak w kolejnych latach język wykładania zmieniał się w zależności od sytuacji politycznej. Od 2007 roku szkoła nosi nazwę Szkoły Średniej im. ks. Józefa Obrebskiego. W 2014 roku szkoła uzyskała status gimnazjum.

Inf. wł.

Ważny dzień dla najmłodszych uczniów gimnazjum w Kowalczukach

Pasowanie na zerówkowicza i pierwszoklasistę

24 listopada w Gimnazjum im. Stanisława Moniuszki w Kowalczukach odbyła się uroczystość pasowania na zerówkowicza i pierwszoklasistę. W uroczystości wzięli udział dyrektorka gimnazjum Katarzyna Macuk, wicedyrektorka Joanna Mikulewicz oraz starsi koledzy i koleżanki z klas 2, 3 i 4 z wychowawcami. Na święto licznie przybyli również rodzice oraz dziadkowie, którzy chcieli towarzyszyć swoim pociechom w tej wyjątkowej chwili.

Podczas uroczystości zerówkowicze i pierwszoklasisci zaprezentowali program artystyczny, w którym wykazali się swoimi umiejętnościami, a przede wszystkim odwagą. Zgromadzonym na sali udowodnili, że potrafią pięknie śpiewać, tańczyć, grać na różnych instrumentach muzycznych i recytować wiersze w języku polskim i litewskim. Ważną częścią uroczystości było ślubowanie. Wszyscy głośno i z przekonaniem przyrzekli być dobrymi i pilnymi uczniami oraz rzetelnie wypełniać swoje obowiązki. Punktem kulminacyjnym było pasowanie. Dyrektorka „magicznym ołówkiem” pasowała każdego zerówkowicza i pierwszaka na Ucznia Gimnazjum. Nasi najmłodszy koledzy i koleżanki zostali oficjalnie przyjęci do grona uczniów. Na pamiątkę spotkania każdy otrzymał w prezencie piękny upominek: kredki, pasteliny, lizaczki oraz kluczyk „do

krainy wiedzy”. O ważności święta przypominać będą również otrzymane dyplomy i pamiątkowe zdjęcia. Wzruszające podziękowania były skierowane również do rodziców. Zerówkowicze i pierwszacy dziękowali za trud wkładany w ich wychowanie. Po uroczystości dzieci udały się do swoich klas, gdzie czekała na nie słodka niespodzianka przygotowana przez rodziców. Pozytywnych emocji tego dnia było wiele.

Ślubowanie - to ważne wydarzenie nie tylko dla najmłodszych, ale również dla ich rodziców, dziadków, bliskich, dla całej społeczności gimnazjalnej. Wszystkim pierwszoklasistom i zerówkowiczom gratulujemy i życzymy wielu sukcesów w nauce oraz pomyślności na nowej drodze obowiązków szkolnych.

Mirosława Pietkiewicz,
Grażyna Dadel

Fot. Gimnazjum im. Stanisława Moniuszki w Kowalczukach

Portal dla Ciebie i o Tobie

Rubryka powstała przy współpracy „Tygodnika Wileńszczyzny” z portalem L24.lt. Portal L24 jest jednym z dwóch czterojęzycznych portali informacyjnych na Litwie, wydawanym w językach: polskim, litewskim, rosyjskim i angielskim

Jest tak dobrze, że gorzej być nie może

Ostatnio coraz częściej się zastanawiam, dlaczego w Europie jest coraz gorzej, choć ponoć mamy najlepszy, jaki kiedykolwiek wynalazła ludzkość, ustrój – czyli liberalną demokrację. Musiałoby więc być wspaniale, demokratycznie, różnorodnie, a jest coraz niebezpieczniej, coraz mniej wolności, coraz mniej zasobnie, coraz mniej ludnie (jeżeli chodzi o tubylców). Gdyby nie masowy dopływ migrantów z innych kontynentów, Europa – ten nowy wspaniały świat – po prostu wymarłaby. Pytanie jest więc proste: dlaczego jest wszystko tak źle, skoro ma być tak dobrze, jak nam wmawiają rządzący Unią Europejską od dekad politycy lewicowo-liberalnej opcji.

Watcher

Biurokratyczna Unia pełna absurdów to spełnienie ponurych wizji Georga Orwella. Tylko on był pisarzem z bujną wyobraźnią, a Unia to, niestety, rzeczywisty projekt polityczny...

Radek

Ministerka socjalistka Dobrovolska jak widać w opisanej sprawie, zawsze twardo opowiada się za LGTB i tym podobnymi. Zresztą pamiętamy jak sama afiszowała się udziałem w paradzie tęczowej na ulicach litewskiej stolicy, taka ona jest super-nowoczesna.

Andrzej

Dlaczego „stara” Europa wymiera, dlaczego nie rodzą się dzieci? Trzeba krytycznie spojrzeć na prowadzoną politykę unijną oraz narzucane zmiany światopoglądowe: promowanie aborcji i eutanazji, gender, homopropagandę, model życia wygodnego i egoistycznego.

To doprowadziło już do katastrofy demograficznej. Na świecie przybywa ludności, a Europa staje się pustynią.

cc

W Europie ludzi coraz mniej, w niektórych krajach dramatycznie mało – ot choćby w Litwie.

greg

lewacka i liberalna unia zmierza na dno, a teraz jeszcze szykują zmiany w traktatach by budować superpaństwo i jednocześnie zdusić niezależność państw członkowskich - idzie to w bardzo złym kierunku i dyktatu berlińskiego

pytanie

Czy uzupełnianie ludności Europy migrantami z obcych kulturowo części świata jest słuszne? Niestety, w odpowiedzi widzimy często: szturmowanie granic, zamachy terrorystyczne, zamknięte enklawy, roszczenia socjalne. Wielu przybyszów nawet nie zamierza uszanować naszych praw i zwyczajów, ale siłą chcą narzucać obce wzorce kulturowe.

Rys

Podobno większość wielbicieli zwolenników liberalnych lewicowców nie jest zapoznana z twórczością Georga Orwella i trzymają się chorych, sodomistycznych poglądów, lecz większość tej publiki robi to dla pieniędzy lub dla zadośćuczynienia patologicznych ambicji.

**Nadszedł czas, byś opowiedział
światu swoją historię!**

**Byłeś świadkiem ciekawego zdarzenia?
Napisz, zrób zdjęcie, nakręć film na każdy temat
i prześlij na adres info@L24.lt,
a my je opublikujemy.**

**Wśród autorów najciekawszych tekstów
rozlosujemy atrakcyjne nagrody!
Świat czeka na twoją historię!**

www.L24.lt info@L24.lt

Rejon wileński: radni popierają projekty inwestycyjne i krytykują zwiększenie wydatków biurokratycznych

FOT. VRS.A.LT

W środę, 15 listopada, na posiedzeniu Rady Samorządu radni rejonu wileńskiego rozpatrywali projekty dotyczące zwiększenia i udokładnienia tegorocznego budżetu oraz przekierowania środków budżetowych.

R.D.

Bardzo ważną sprawę nagłośnił podczas posiedzenia rady radny Robert Rackiewicz, a mianowicie wspomniął on o zapędach socjaldemokratów w strukturę samorządu zaciągnąć jak najwięcej partyjniaków lub sługusów partyjnych. Jeden z wielu przykładów to przyjęcie do pracy z milionowych zadłużeń dla mieszkańców wraz z rozdmuchaniem aparatu samorządowego, zatrudniając bez wyraźnej potrzeby wiele osób z szeregów partyjnych socjaldemokratów, często nawet bez wykształcenia.

do R.D.

Na przykład do Działu Porządku Publicznego został przyjęty Justinas

Gaulė – osoba, która ma ukończoną tylko szkołę ogólnokształcącą, ale kandydował z listy socjaldemokratów.

Marek P

Jeszcze jeden z wielu przykładów zatrudniania socjaldemokratycznych partyjniaków – do samorządowego Działu Audytu została przyprowadzona Janina Girucka. Ta cała Girucka była przewodniczącą w komisji wyborczej podczas wyborów samorządowych. To jej głosem anulowano dwa punkty wyborcze do głosowania przedterminowego w Rudominie i Ławaryszkach, co utrudniało oddanie głosu dla połowy wyborców rejonu. To Girucka, między innymi, zablokowała oczywisty ze względu na mnóstwo naruszeń proces przeliczenia głosów, na co wskazali również międzynarodowi obserwatorzy.

Tak więc trudno tu nie powiązać tak aktywnej działalności Giruckiej na rzecz spraw socjaldemokratów

i pojawienie się jej na stanowisku w dziale audytu samorządowego.

Stan.

Czyli mamy do czynienia z oczywistym skandalem, ona postąpiła niegodnie - a teraz jest nagradzana przez partyjne towarzystwo. Takie sytuacje psują demokrację lokalną, podważają autorytet władzy i obniżają poziom zaufania ludności do mera i promowanych przez niego urzędników - jak widać nie decydują potrzeby i kwalifikacje, ale partyjne zasługi, nawet tak skandaliczne.

Darek

Radni AWPL bronią interesu mieszkańców. Szkoda że mer i jego świta zajmują się tak bardzo etatami dla znajomków oraz zwiększają wydatki na biurokrację. Nie w taki sposób powinien mer zarządzać rejonem, ale wsłuchiwać się w potrzeby ludzi.

Rita

Super, dziękuję naszej frakcji. Cieszymy się, że dbacie o nasze potrzeby

Demontaż Unii Europejskiej, jaką znamy

Rezolucja w Parlamencie Europejskim została przyjęta przewagą zaledwie 17 głosów. Platforma zachowała się taktycznie, jak mówi prezes Jarosław Kaczyński, ale dziewięciu europosłów z Polski i tak ją wyreczyło i zagłosowało za dalszymi pracami nad zmianą unijnych traktatów...

Ilona

W Europarlamentem jest 705 postów i tylko 17 głosami przeszła ta niszcząca państwa narodowe rezolucja. Tak więc jest nadzieja, że dalej to nie pójdzie. Dobrze też, że posłowie PO i PSL głosowali za suwerennością Polski.

Mariusz

Nasz europoseł Waldemar Tomaszewski głosował za suwerennością

Polski, Litwy i każdego państwa w Unii. Respekt!

Natomiast w ogóle niepojęte jest, że połowa Litwinów głosowała przeciwko suwerenności Litwy w tym konserwatyści Juknevičienė,

Maldeikienė, socjaldemokrata Olekas...??

do Mariusza

Widać politycy litewscy mentalnie wciąż czują potrzebę podporządkowania się - kiedyś Moskwie, dziś Brukseli a właściwie Berlinowi.

greg

Cóż jak widać ogłupiony tłum (takim tłumem w swej masie jest też uni-parlament) głosuje sam przeciw sobie.

Unia stacza się po równi. Dobrze, że są w PE jeszcze ludzie rozumni i rozsądni, niemal połowa składu zachowała zdrowy ogląd sytuacji w tym nasz poseł z Wilna oraz wielu postów z Polski (choć, niestety, nie wszyscy...)

STRATY PONIESIONE PRZEZ POLSKĘ W WYNIKU

Ciąg dalszy ze s. 1 oraz sporządzono 10 zewnętrznych recenzji tego dokumentu.

Raport przedstawia straty polskie poniesione na skutek niemieckiej agresji. Obejmuje kilka obszarów, w tym m.in. straty demograficzne, materialne czy niematerialne. Warto podkreślić, że wynikały one z celowej niemieckiej polityki okupacyjnej, motywowanej przekonaniem o niższości rasowej Polaków. Niemcy w sposób zorganizowany eksterminowali ludność na okupowanych terenach, a także intensywnie eksploatowali, np. poprzez pracę przymusową polskie społeczeństwo, co także doprowadziło do tysięcy zgonów. Do opisania zbrodni dokonanych przez niemieckie państwo Rafał Lemkin, polski i amerykański prawnik pochodzenia żydowskiego, ukuł termin „ludobójstwo” (genocidium). „Ludobójstwo” oznacza zorganizowane działania mające na celu eksterminację narodu lub grupy etnicznej poprzez planowe niszczenie kultury, języka, świadomości narodowej i religijnej, gospodarczych podstaw bytu, a potem pozbawienie ludzi bezpieczeństwa, wolności, a na koniec i życia.

Na skutek działań wojennych Polska straciła ponad 11 200 000 obywateli. Wartość strat zadanych Polsce przez Niemcy została oszacowana na 6 bilionów 220 miliardów 609 milionów PLN. Wojna cofnęła Polskę w rozwoju o 20 lat.

Dlatego Polska ma pełne prawo domagać się zadośćuczynienia od Niemiec za straty poniesione w wyniku wojny i okupacji. Zwłaszcza, że inne kraje w mniejszym stopniu do-

tknięte wojenną pożogą takie środki już otrzymały. Na przykład Grecja, która w 1960 roku dostała na mocy dwustronnej umowy 115 milionów marek zadośćuczynienia.

Negatywne skutki II wojny światowej w sferze demografii, gospodarki, infrastruktury, rozwoju nauki, edukacji i kultury odczuwane są przez Polskę i Polaków do dzisiaj. Każdy rok wojny i okupacji spychał państwo polskie na niższy poziom rozwoju we

wszystkich aspektach życia publicznego, gospodarczego czy społecznego. Współczesne państwo polskie byłoby dziś w zupełnie innym miejscu w rozwoju cywilizacyjnym, na

mapie świata i Europy, gdyby nie skutki II wojny światowej.

Straty demograficzne

W wyniku wojny ludność Polski zmniejszyła się o 11,2 mln. W 1939 r. nasz kraj liczył 35,1 mln obywateli, w 1946 r. zaś – zaledwie 23,9 mln. We wspomnianej powyżej liczbie 11,2 mln uwzględniono 5,2 mln obywateli wymordowanych na skutek polityki niemieckiej, pozostali albo wyjechali z kraju, albo zostali za wschodnią granicą. Niemcy szczególnie prześladowali polską inteligencję oraz

wszelki tzw. element przywódczy – działaczy społecznych, nauczycieli, duchownych katolickich i rabinów, prawników i lekarzy. Ocenia się, że tylko w latach 1939–1940 zabili około 100 tys. osób ze wspomnianych

powyżej grup. Niemcy obawiali się, że polscy inteligenci będą przeciwdziałać germanizacji podbitych terenów.

Straty inteligencji polskiej w trakcie II wojny światowej:

- 50 proc. adwokatów**
- 40 proc. lekarzy**
- 35 proc. nauczycieli akademickich**

Niemcy szczególnie prześladowali polskich obywateli pochodzenia żydowskiego. Zaplanowali ich

celową eksterminację w niemieckich obozach koncentracyjnych powstałych na terenie naszego kraju. Takie miejsca jak: Auschwitz czy Treblinka są do dziś symbolami niemieckiego bestialstwa. Co więcej, 590 tys. polskich obywateli zostało inwalidami w wyniku bezpośrednich działań wojennych, przetrzymywania w obozach koncentracyjnych czy eksperymentów pseudomedycznych przeprowadzanych tam przez niemieckich lekarzy. Na tzw. roboty do Niemiec, będące niczym innym jak zwykłym niewolnictwem, wywieziono z Polski ponad 2,1 mln osób. Dały one niemieckiej gospodarce prawie 5 mln darmowych roboczolát. Wśród firm, które wykorzystywały niewolników z Polski, można wymienić m.in. BAYER, Audi, BMW, Heinkel, Opel, Hugo Boss, IG Farben czy Deutsche Bank. Równocześnie odebrano rodzicom i wywieziono do Niemiec w celu germanizacji 196 tys. polskich dzieci. Po wojnie powróciło tylko ok. 30 tys.

Straty osobowe, czyli 5,2 mln osób, które straciły życie w wyniku działań wojennych, stanowią blisko 77 proc. wszystkich utraconych przez Polskę na skutek II wojny światowej zasobów – wyniosły one 4 bln 787 mld PLN.

Jak wyliczono tę kwotę? Założono, że średnio jedna osoba byłaby w stanie zarobić w trakcie całej swojej aktywności zawodowej (w płacach z 2021 r.) prawie 822 tys. złotych. Do tego dołożono utracone wynagrodzenia Polaków, którzy co

AGRESJI NIEMIECKIEJ W CZASIE II WOJNY ŚWIATOWEJ

prawda przeżyli II wojnę światową, ale zostali okaleczeni.

Straty materialne

Drugą co do wielkości kwotą pieniędzy, która stanowiła dla Polski uszczerbek za sprawą Niemców, są straty materialne. Obejmują one zniszczenia budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w miastach i na wsiach, obiektów zabytkowych, sakralnych i technicznych, np. na kolei (w tym mienie ruchome wykorzystywane w transporcie). W tym przypadku uwzględniono szkody poniesione w energetyce, przemyśle i rzemiośle, jak również rolnictwie. O tym, jak ważny jest to punkt na liście krzywd wyrządzonych Polsce przez Niemców, świadczą zdjęcia obróconej w ruinę powojennej Warszawy. Morze gruzów, za co Niemcy nigdy nie zapłacili.

Wyceniono również wartość wyciętych lub zniszczonych przez okupantów lasów, plantacji drzew i krzewów, upraw i zasiewów. Wykorzystując obecne możliwości, obliczono również wartość utraconego mienia ruchomego i zniszczonego majątku Wojska Polskiego.

Całość strat materialnych poniesionych w latach 1939–1945 to 797 mld 398 mln PLN.

Warto podkreślić, że z dostępnych dokumentów wynika, że zabór mienia i sposób wykorzystania polskiej gospodarki na potrzeby III Rzeszy były przygotowywane już od połowy lat 30. XX w. Niemiecki wywiad oraz naukowcy gromadzili szczegółowe dane o wyposażeniu i potencjale produkcyjnym naszych przedsiębiorstw, zwłaszcza pod kątem zaprzęgnięcia ich w tryby niemieckiego przemysłu wojennego.

Utrata dóbr kultury i dzieł sztuki

Charakter i skala tych zniszczeń były czymś zupełnie wyjątkowym. Straty poniesione przez Polskę w kulturze są nieporównywalne ze zniszczeniami, jakich Niemcy dokonali w innych podbitych państwach. Należy pamiętać, że konwencja haska z 1907 r. bezwzględnie zakazywała okupantowi zajmowania, niszczenia i umyślnego zmniejszania wartości zabytków i dzieł sztuki, niezależnie od tego w czyim były posiadaniu.

Straty wojenne w dobrach kultury wyceniono na 19 mld 310 mln PLN.

Niemcy doskonale wiedzieli, co można z Polski wywieźć, a co należy zniszczyć. Wśród zabytkowych obiektów zniszczonych przez Niemców należy wspomnieć chociażby symbol polskiego samostanowienia – Zamek Królewski w Warszawie.

Z polskich zbiorów zniknęło też arcydzieło malarstwa renesansowego „Portret młodzieńca” Rafaela Santiogo.

Straty w bankowości i ubezpieczeniach

Również w dziedzinie bankowości i ubezpieczeń ponieśliśmy ogromne straty na skutek napaści Niemiec na nasz kraj. Przed wojną w Polsce sprawnie działała sieć instytucji kredytowo-oszczędnościowych. Ich aktywa wyceniano na dziesiątki miliardów przedwojennych złotych. Na terenach, które w trakcie wojny zostały wcielone do III Rzeszy całość majątku polskich banków oraz instytucji finansowych została skonfiskowana. Natomiast w Generalnym Gubernatorstwie Niemcy utrzymali część systemu, ale pozostawiono jedynie te organizacje, których działalność mogła służyć niemieckiej gospodarce wojennej. Podobnie przedstawiała się sytuacja instytucji ubezpieczeń społecznych. Na terenach wcielonych do Rzeszy zostały pozbawione aktywów, natomiast w Generalnym Gubernatorstwie ich aktywa zostały zamrożone, co uniemożliwiło czerpanie z nich dochodów.

Ocenia się, że w wyniku napaści i okupacji niemieckiej polskie instytucje finansowe i ubezpieczeniowe straciły w sumie 124 mld 125 mln PLN.

Na terenach włączonych do Rzeszy wszystkie polskie instytucje kredytowe zostały przeznaczone do likwidacji. W przypadku Generalnego Gubernatorstwa Niemcy zezwolili na wznowienie działalności tylko kilku banków i instytucji kredytowych; pozostałe zostały zamknięte, co spowodowało duże straty w ich majątku.

Straty Skarbu Państwa

Ważnym elementem szkód, jakie państwo polskie poniosło na skutek niemieckiej napaści są straty Skarbu Państwa. Warto bowiem sobie uświadomić, że Niemcy przejęli funkcjonujący wcześniej w Polsce system fiskalny i już w 1939 roku zaczęli ściągać zaległe podatki, a potem regularnie je pobierać, podnosząc przy tym stawki i wprowadzając nowe obciążenia. Uzyskane w ten sposób pieniądze finansowały niemieckie działania wojenne, w tym eksterminację Polaków. Służyła temu również działalność funkcjonującego w Generalnym Gubernatorstwie Emissionbank in Polen, który emitował używane tam pieniądze.

Straty, jakie Skarb Państwa poniósł z tytułu tej działalności wyceniono na kwotę 492 mld 811 mln PLN.

II wojna światowa zakończyła

- 1 Odszkodowania za straty materialne i niematerialne w wysokości ponad **6 bilionów 220 miliardów złotych.**
- 2 Zrekompensowania polskim ofiarom agresji i okupacji niemieckiej oraz członkom ich rodzin **wyrządzonych im szkód i krzywd.**
- 3 Podjęcia przez Republikę Federalną Niemiec systemowych działań prowadzących do **zwrotu dóbr kultury zagrabionych z Polski**, które znajdują się na terytorium Niemiec.
- 4 Zwrotu **zrabowanych przez państwo niemieckie w latach 1939-1945 aktywów i pasywów polskich banków państwowych i instytucji kredytowych.**
- 5 Uregulowania należności wynikających z **rabunkowej działalności Kas Kredytowych Rzeszy** finansujących zbrodniczy wysiłek wojenny III Rzeszy oraz działalności **Banku Emisyjnego w Polsce.**
- 6 Pełnej **rehabilitacji zamordowanych działaczy przedwojennej mniejszości polskiej** oraz zrekompensowanie strat poniesionych przez organizacje polonijne w Niemczech.
- 7 Pełnego i systemowego uregulowania **obecnego statusu Polaków i osób polskiego pochodzenia w Niemczech** poprzez przywrócenie statusu mniejszości narodowej, w szczególności w kwestii nauczania języka ojczystego.
- 8 Właściwej **współpracy z Rzeczypospolitą Polską** w zakresie upamiętniania polskich ofiar II wojny światowej.
- 9 Podjęcia przez **władze niemieckie skutecznych działań** na rzecz zaprezentowania własnemu społeczeństwu prawdziwego obrazu wojny i jej skutków, szczególnie krzywd i szkód wyrządzonych Polsce i Polakom.

Raport stanowi punkt wyjścia do merytorycznych rozmów dwustronnych polsko-niemieckich, mających na celu uregulowanie spraw reparacji i odszkodowań wojennych.

się wielką niesprawiedliwością, która nigdy nie została zadośćuczyniona. „Raport o stratach poniesionych przez Polskę w wyniku agresji i okupacji niemieckiej w czasie II wojny światowej 1939–1945”, to nie tylko dokumentacja szkód, jakich doznało państwo polskie, ale również próba zwrócenia uwagi społeczności międzynarodowej na nierozwiązane do tej pory kwestie. Wiele państw uzyskało już odszkodowania od Niemiec za II wojnę światową, Polska jeszcze nie. Nigdy się ich nie zrzekliśmy, a Niemcy wciąż unikają odpowie-

dzialności. Dobrym rozwiązaniem byłaby w tym przypadku umowa bilateralna (dwustronna) zawarta

przez rządy Polski i Niemiec, która raz na zawsze rozwiązałaby kwestię odszkodowań.

WARTOŚĆ STRAT ZADANYCH POLSCE PRZEZ NIEMCY TO W SUMIE KWOTA

6 220 609 000 000 PLN
(6 bilionów 220 miliardów 609 milionów PLN)

CO STANOWI RÓWNOWARTOŚĆ

1 532 170 000 000 USD
(1 biliona 532 miliardów 170 milionów USD)

Cały raport dostępny jest na stronie: <https://instytutstratwojennych.pl>

Ewangelia na każdy dzień tygodnia

Szanowni Czytelnicy „Tygodnika Wileńszczyzny”, już w dwóchsetnym ósmym, wydaniu mają Państwo możliwość codziennie spotykać się ze Słowem Bożym. Cieszymy się niezmiernie, że możemy przybliżyć życie, słowa i czyny Jezusa opisane w Ewangeli. Zamieszczamy Ewangelię na każdy dzień roku liturgicznego. Każdy fragment opatrzony został krótkim rozważaniem, które przyczynia się do refleksji nad przeczytanym Słowem Bożym i pomaga w zrozumieniu tego, co chce powiedzieć nam Stwórca. Na koniec każdego rozważania proponujemy krótką modlitwę, która wskazuje jedną z wielu dróg wcielania Go w życie. Niech Słowo Boże będzie inspiracją w naszym życiu.

FOT. MARLENA PASZKOWSKA

**Czwartek,
30 listopada 2023
Św. Andrzeja, apostoła,
święto**

Mt 4, 18-22

**SŁOWA EWANGELII
WEDŁUG ŚWIĘTEGO MATEUSZA**

Gdy Jezus szedł brzegiem Jeziora Galilejskiego, zobaczył dwóch braci: Szymona, zwanego Piotrem, i jego brata, Andrzeja. Zarzucali sieci w jezioro, gdyż byli rybakami. Powiedział do nich: „Pójdźcie za Mną, a sprawię, że będziecie łowić ludzi”. Oni natychmiast zostawili sieci i poszli za Nim. A gdy szedł dalej, zobaczył dwóch innych braci: Jakuba, syna Zebedeusza, i jego brata, Jana. Byli w łodzi ze swym ojcem Zebedeuszem i naprawiali sieci. Ich także powołał, a oni natychmiast zostawili łódź i ojca i poszli za Nim.

WEJRZENIE BOGA

Jezus potrafi spojrzeć na człowieka w niezwykle Bosko-ludzki sposób. Nieprzypadkowo św. Mateusz dwukrotnie podkreślił, że Jezus „zobaczył”. Zobaczył nie tylko rybaków, którymi byli w tym momencie Piotr i Andrzej, Jakub i Jan. Zobaczył także, kim mogą się stać w darze powołania i misji apostoła. Według Ewangelii św. Jana Andrzej był pierwszym, który spotkał Jezusa, a potem przyprowadził do Niego swojego brata Piotra. Na ile my odpowiadamy na spojrzenie pełne miłości, które kieruje do nas Jezus? Na ile potrafimy przyprowadzać do Jezusa innych, szczególnie najbliższych?

Jezu, dziś i ja słyszę Twoje zaproszenie: „Pójdź za Mną”. Daj mi odwagę podjęcia decyzji bycia Twoim uczniem.

**Piątek,
1 grudnia 2023**

Łk 21, 29-33

**SŁOWA EWANGELII
WEDŁUG ŚWIĘTEGO ŁUKASZA**

Jezus opowiedział swoim uczniom przypowieść: „Spójrzcie na drzewo figowe i na inne drzewa. Gdy widzicie, że wypuszczają pąki, poznajecie, że już zbliża się lato. Tak też i wy, gdy zobaczycie, że to się dzieje, wiedzcie, że królestwo Boże jest już blisko. Zapewniam was: Nie przeminie to pokolenie, aż spełni się wszystko. Niebo i ziemia przeminą, ale moje słowa nie przeminą”.

BLISKOŚĆ I WIERNOŚĆ

Każde pokolenie ma swoje tragedie, kataklizmy, wojny, prześladowania uczniów Jezusa. Ta Ewangelia może nas z jednej strony przerażać, lecz z drugiej niesie dobrą nowinę, pełną nadziei. Jak jest pewne, że kiedy rozkwitają pąki na drzewach, to zbliża się lato i czas owocowania, tak jest pewne, że w tych wszystkich trudnościach i zmaganiu ze złem i kruchością ludzką nie jesteśmy sami, bo blisko jest królestwo Boże. Jezus jest Bogiem bliskim, szczególnie w utraconiu. Jezus jest Bogiem wiernym. Jego słowo

trwa i nie przemija wobec przemijalności świata, mód i ideologii.

Jezu, dziękuję Ci, że każda trudna sytuacja jest zapowiedzią Twojej bliskości i wierności.

**Sobota,
2 grudnia 2023**

Łk 21, 34-36

**SŁOWA EWANGELII
WEDŁUG ŚWIĘTEGO ŁUKASZA**

Jezus powiedział do swoich uczniów: „Uważajcie więc na siebie, aby wasze serca nie były ociążone wskutek obżarstwa, pijaństwa oraz trosk codziennego życia, aby ten dzień nagle was nie zaskoczył. Przyjdzie on bowiem nieoczekiwanie na mieszkańców całej ziemi. Czuwajcie więc i módlcie się w każdym czasie, abyście zdołali uniknąć tego wszystkiego, co ma się zdarzyć, i mogli stanąć przed Synem Człowieczym”.

DRAMAT OCIEŻAŁEGO ŻYCIA

Nie ma chyba nic gorszego od ocieźałego serca: leniwego, znużonego, zniechęconego, umęczonego. Dlatego Jezus prosi i ostrzega: „Uważajcie na siebie!”. Pośród wielu trosk codziennego życia troska o siebie, o stan własnego serca jest niezmiernie ważna. Chodzi o to, aby nie zatracić siebie i wrażliwości własnego serca w gonitwie dnia codziennego, w powierzchowności spotkań i relacji, które tworzymy. To modlitwa czyni nasze serca czujne, ciepłe, gorliwe, gotowe na spotkanie z Panem. Modlić możemy się wszędzie i w każdym czasie. Modlitwa buduje naszą więź z Jezusem.

Jezu, ofiaruję Ci moje serce ze wszystkimi radościami i smutkami, nadziejami i trudnościami życia.

**Niedziela,
3 grudnia 2023
I niedziela Adwentu**

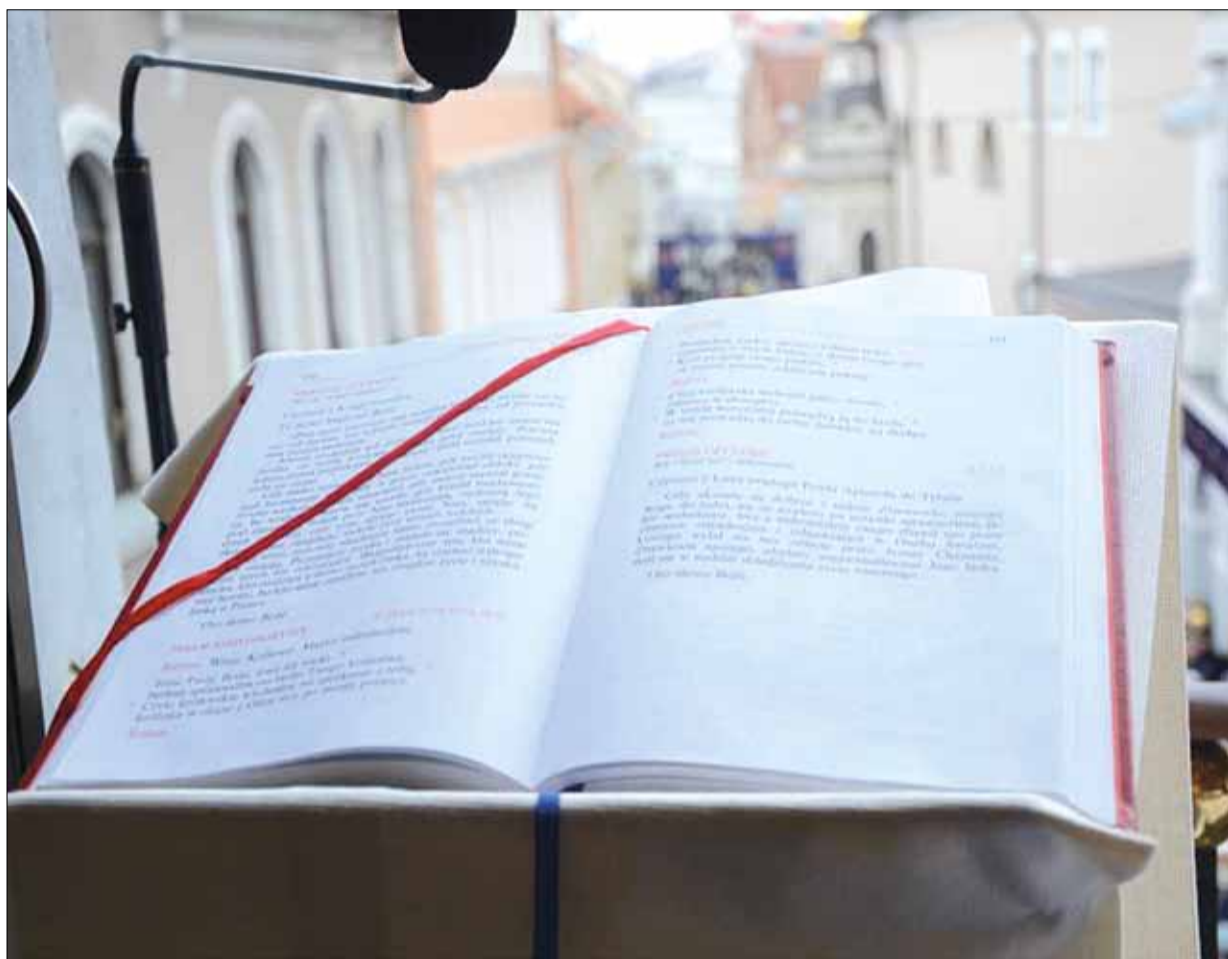
Mt 13, 33-37

**SŁOWA EWANGELII
WEDŁUG ŚWIĘTEGO MATEUSZA**

Jezus powiedział do swoich uczniów: „Miejcie oczy szeroko otwarte, czuwajcie, gdyż nie wiecie, kiedy nadejdzie odpowiedni czas. Będzie podobnie jak z człowiekiem, który udał się w podróż. Zostawił swój dom, powierzając sługom staranie o wszystko. Każdemu wyznaczył zajęcie, a stróżowi kazał czuwać. Dlatego czuwajcie, bo nie wiecie, kiedy pan domu przyjdzie: wieczorem czy o północy, w czas piania kogutów czy o wschodzie słońca, aby przychodząc nagle, nie zastał was śpiących! To, co wam mówię, mówię wszystkim: Czuwajcie!”

Ewangelia na każdy dzień tygodnia

FOT. MARLENA PASZKOWSKA

UMIEJĘTNOŚĆ CZUWANIA

Jezus odszedł do Ojca, a swój dom, czyli Kościół, pozostawił naszej trosce. Pan powierzył nam „staranie o wszystko”, a obdarzając życiem, powołaniem i misją, „każdemu wyznaczył zajęcie”. Do nas należy uważność i czuwanie oraz ciągła gotowość serca na spotkanie z Jezusem, teraz sakramentalnie, a kiedyś twarzą w twarz. Czuwanie uwrażliwia nasze serca na rozpoznawanie Bożego działania w nas i wśród nas. Dewiza wielu świętych może się stać również dla nas inspiracją na tegoroczny Adwent, jak też na całe życie: „Żyj tak, jakby każdy kolejny dzień był twoim ostatnim dniem życia”.

Jezu, pośród chaosu i pośpiechu świata oczekuję na Ciebie z sercem uważnym i czuwającym.

**Poniedziałek,
4 grudnia 2023
Św. Jana Damasceńskiego,
prezbitera i doktora Kościoła,
św. Barbary, dziewicy
i męczennicy**

Mt 8, 5-11

SŁOWA EWANGELII WEDŁUG ŚWIĘTEGO MATEUSZA

Gdy Jezus wszedł do Kafarnaum, zbliżył się do Niego setnik i zaczął prosić: „Panie, mój sługa leży w domu sparaliżowany i bardzo cierpi”. Powiedział mu: „Przyjdę, aby go uzdrowić”. Wtedy setnik rzekł: „Panie, nie jestem godny, abyś wszedł do mojego domu, ale powiedz tylko słowo, a mój sługa odzyska zdrowie. Bo i ja, chociaż sam podlegam władzy, mam pod sobą żołnierzy. I kiedy mówię jednemu z nich: Idź! – on idzie, a innemu: Przyjdź! – on przychodzi. A gdy do sługi mówię: Zrób to! – on robi”. Gdy Jezus to usłyszał, zdziwił się i powiedział do idących

za Nim: „Zapewniam was: U nikogo w Izraelu nie spotkałem tak wielkiej wiary. I dlatego mówię wam: Wielu przyjdzie ze wschodu i z zachodu i w królestwie niebieskim zasiądą przy stole z Abrahamem, Izaakiem i Jakubem”.

ZAUFAC BOGU JAK SETNIK

Rozważając ten fragment Ewangelii, przypomnijmy sobie wszystkie sytuacje i chwile w życiu, które po ludzku wydawały się nam beznadziejne, ale kiedy zwróciliśmy się do Pana, On nam pomógł. Jednak wielu z nas wciąż nie potrafi do końca zaufać Bogu. Czy odczuwamy to co setnik, kiedy przyjmujemy Jezusa w Komunii Świętej? Czy potrafimy uwierzyć w moc słowa Jezusa jak on? Wiara jest łaską, ale my też mamy na nią wpływ. Zadbajmy o nasze życie duchowe, starajmy się być blisko Jezusa, budujmy z Nim więź, a nasza wiara będzie wzrastać.

Panie Jezu, dziękuję Ci za wszystkie łaski, które od Ciebie otrzymuję, i przepraszam, że wciąż nie potrafię zaufać Ci do końca.

**Wtorek,
5 grudnia 2023**

Łk 10, 21-24

SŁOWA EWANGELII WEDŁUG ŚWIĘTEGO ŁUKASZA

Jezus rozradował się w Duchu Świętym i powiedział: „Wystawiam Cię, Ojczy, Panie nieba i ziemi, że ukryłeś to przed mądrymi i roztroprnymi, a objawiłeś tym, którzy są jak małe dzieci. Tak, Ojczy, bo tak się Tobie spodobało. Mój Ojciec przekazał Mi wszystko i nikt nie wie, kim jest Syn, tylko Ojciec, ani kim jest Ojciec, tylko Syn i ten, komu Syn zechce objawić”. Zwracając się na osobności do uczniów, powiedział: „Szczęśliwie oczy, które widzą to, co wy widzicie. Bo mówię wam, że wielu proroków i królów chciało zo-

baczyć to, co wy widzicie, a nie zobaczyli; i usłyszeć to, co wy słyszycie, a nie usłyszeli”.

RADOŚĆ Z RELACJI

Jezus cieszy się nie tyle z wykonanego zadania, sukcesu apostolskiego lub dokonanego cudu, ile z najważniejszych dla Niego relacji. Raduje się w Duchu Świętym i kieruje do Ojca słowa uwielbienia. Ta Ewangelia przedstawia nam, jak Trzy Osoby Boskie komunikują się ze sobą. Jezus cieszy się decyzjami Ojca, Jego upodobaniem i obdarowaniem. Cieszy się, że w poznaniu objawienia uczestniczą też Jego uczniowie. Przyjmując dar słowa Bożego, uczestniczymy w poznawaniu tajemnic Boga. Prowadzeni przez Ducha Świętego możemy słyszeć Jezusa i widzieć Jego działanie w naszym życiu, a dzięki temu poznawać Ojca.

Jezu, od Ciebie pragnę się uczyć, że na pierwszym miejscu w moim życiu powinny być dobre relacje.

**Środa,
6 grudnia 2023
Św. Mikołaja, biskupa**

Mt 15, 29-37

SŁOWA EWANGELII WEDŁUG ŚWIĘTEGO MATEUSZA

Jezus przybył nad Jezioro Galilejskie. Wszedł na górę i tam usiadł. I podeszło do Niego mnóstwo ludzi. Mieli oni ze sobą sparaliżowanych, niewidomych, kalekich, głuchoniemych oraz wielu innych. Położyli ich u Jego stóp, a On ich uzdrowił. Tłumy zdumiewały się, widząc, że niemi mówią, ułomni wracają do zdrowia, sparaliżowani chodzą, a niewidomi widzą. I chwalił Boga Izraela. Tymczasem Jezus przywołał do siebie uczniów i powiedział: „Żal Mi tego ludu. Przecież już trzy dni nie odstępują Mnie, a nie mają co jeść. Nie chcę, aby odeszli głodni, gdyż mogliby zastabnąć w drodze”. Wtedy uczniowie zapytali: „Skąd tu, na tym pustkowiu, weźmiemy tyle chleba, żeby nakarmić całą tę rzeszę?”. Jezus ich zapytał: „Ile macie chlebów?”. Odpowiedzieli: „Siedem i kilka rybek”. I kazał ludowi usiąść na ziemi. Wziął siedem chlebów i ryby, odmówił modlitwę dziękczynną, połamał je i dawał uczniom, a oni tłumom. Najedli się wszyscy do syta, a zebranymi resztkami napełniono siedem koszy.

POMAGAJMY Z DOBROCI SERCA

Jezus mówi: „Żal Mi tego ludu”. My również odczuwamy żal, patrząc na chorych, cierpiących, głodnych. Ale to za mało. Tak jak Jezus zaangażujmy się w pomoc dla innych. Nie pomożemy wszystkim, ale możemy zaprosić znajomą, która jest samotna, do teatru; porozmawiać z koleżanką z pracy, która ma kłopoty; zrobić zakupy chorej sąsiadce; podzielić się żywnością z głodnym... Najważniejsze, byśmy wszystko czynili z miłością, aby Bóg był uwielbiony. W ten sposób włączamy się w misję zbawczą Chrystusa.

Jezu, daj mi serce wrażliwe na biedy innych ludzi. Niech Twój miłosierny głos stanie się programem mojego życia.

Chińskie manewry

Trzy okręty chińskiej marynarki wojennej wpłynęły w poniedziałek do największego portu w Birmie w celu przeprowadzenia manewrów. Wizyta chińskiej marynarki wojennej zbiega się w czasie z trwającymi od miesiąca walkami junty z rebeliantami mniejszości etnicznych w całym kraju, zwłaszcza w pobliżu granicy z Chinami, co wywołało zaniepokojenie w Pekinie.

Niespokojnie w Mali

Ponad 136 tys. osób, w tym 74 tys. dzieci, jest uwięzionych w obleganym przez islamistów Timbuktu, a grupy zbrojne uniemożliwiają napływ do miasta żywności i leków. Według ONZ ataki dżihadystów na miasto zmusiły do ucieczki ponad 33 tys. ludzi. Władze Mali walczą z brutalną rebelią powiązaną z Al-Kaidą i Państwem Islamskim, która wybuchła na północy kraju po separatystycznym buncie Tuaregów w 2012 roku.

Wojsko i broń na granicy koreańskiej

Korea Północna rozmieściła wojsko i broń w pobliżu granicy z Koreą Południową po zawieszeniu porozumienia między krajami z 2018 roku. Władze Korei Południowej zapowiedziały w ubiegłym tygodniu, że przestaną przestrzegać artykułu porozumienia z 2018 roku, który zakazywał im prowadzenie zwiadu wojskowego terenów przygranicznych. Był to odwet za wystrzelenie przez Koreę Północną satelity szpiegowskiego.

Wielotysięczne manifestacje

Kilkanaście dużych manifestacji przeciwko przemocy domowej przeszło w sobotę przez hiszpańskie miasta. Największa została zorganizowana w Madrycie, wzięło w niej udział ponad 25 tys. osób. W sobotę na całym świecie obchodzony jest Międzynarodowy Dzień Przeciw Przemocy wobec Kobiet, ustanowionym przez Organizację Narodów Zjednoczonych.

Oplata za wstęp do miasta

Wiosną przyszłego roku wprowadzone zostaną bilety wstępu do Wenecji, które będą obowiązywać w niektórych dniach. Rozpocznie się wówczas faza eksperymentalna pierwszego takiego projektu na świecie. Turyści, którzy nie zatrzymają się w mieście na noc, będą musieli zapłacić 5 euro.

Coraz więcej chrześcijan chce wyemigrować

Siedmiuset chrześcijan mieszkających w katolickim kościele w Gazie po raz pierwszy od wybuchu wojny mogło odwiedzić swe domy i mieszkania. Było to możliwe dzięki trwającemu zawieszeniu broni. „Ludzie chcieli zobaczyć, czy będą mieli jeszcze gdzie wrócić. Wiele domów jest totalnie zniszczonych” – mówi siostra Nabila Saleh.

Siostra Nabila Saleh wyznała, że obecnie w tacińskiej parafii mieszka całe chrześcijańskie rodziny, które tylko w tym miejscu czuły się bezpiecznie. Ludzie wierzą, że mimo horroru wojny kościół nie stanie się celem potencjalnych ataków. Gdy tylko ogłoszono rozejm, wiele osób postanowiło odwiedzić swe porzuczone w pośpiechu domy. „Z gruzów ludzie wyciągali rodzinne pamiątki, ale przede wszystkim szukali pożywienia, wody i lekarstw” – powiedziała siostra Nabila Saleh. Wskazała, że dostarczona do Gazy pomoc humanitarna jest wciąż niewystarczająca. Zakonnica zaznaczyła, że nie wszędzie udało się dotrzeć, ponieważ istnieją tzw. czerwone strefy kontrolowane przez izraelskie czołgi.

Siostra Nabila podkreśliła, że dużym wsparciem dla chrześcijan z Gazy są nie tylko apele Franciszka o zakończenie wojny i rozpoczęcie dialogu, ale też prawie codzienne telefony Papieża. „W naszej wspólnocie wygnano modlimy się o jak najszybsze uwolnienie wszystkich zakładników” – stwierdziła zakonnica. Dodała, że nadchodzący Adwent będzie przebiegał pod znakiem błagania Boga o dar trwałego pokoju. Siostra Nabila wyznała, że ludzie są zniechęceni, coraz więcej chrześcijan myśli o emigracji. Między 7 października a 20 listopada władze

Australii wydały 800 wiz Palestyńczykom i 1700 dla obywateli Izraela.

„Nie wiemy, co nas czeka w najbliższej przyszłości, na razie wspieramy się wzajemnie w naszej wspólnocie. Modlitwa nadaje rytm naszym dniom, w których staramy się też ocalić dzieciństwo najmłodszych, którzy przerażeni są odgłosami bombardowań i niemożnością wyjścia poza teren parafii” – powiedziała siostra Nabila. Apeluje do ludzi dobrej woli na całym świecie o modlitwę w intencji przywrócenia trwałego pokoju w Ziemi Świętej.

Fot. Pixabay/hosnysalah

Niemcy: prawie 30 proc. uczniów szkół w Hamburgu nie mówi w domu po niemiecku

Udział pierwszoklasistów, którzy nie posługują się w domu językiem niemieckim, wzrósł w hamburskich szkołach do 28,8 proc. – wynika z danych za rok szkolny 2021/2022. Co drugi uczeń ma pochodzenie migracyjne – informuje portal dziennika „Hamburger Abendblatt”.

Jak przyznają władze oświatowe, sytuacja ta stanowi szczególne wyzwanie dla hamburskiego systemu szkolnego.

Analiza statystyk za lata 2021/2022 wykazała, że w Hamburgu po raz kolejny wzrósł odsetek uczniów klas pierwszych, pocho-

dzących ze środowisk migracyjnych. Zwiększył się też odsetek rodzin, w których nie mówi się w domu po niemiecku.

Ze statystyk wynika, że co drugi uczeń szkoły podstawowej (50,9 proc.) w Hamburgu - mieście na prawach kraju związkowego, liczącego

niecałe 2 mln mieszkańców – ma obecnie pochodzenie migracyjne. Dziesięć lat wcześniej, w roku szkolnym 2011/12, dzieci te stanowiły 41,5 proc.

Odsetek ten jest również wysoki, jeśli chodzi o uczniów ogółem – obecnie jest to 50,8 proc., dziesięć lat temu wynosił on 34,8 proc.

„Być może jeszcze ważniejszy dla powodzenia edukacyjnego tych dzieci jest inny wskaźnik: 28,8 proc. uczniów nie używa w domu języka niemieckiego lub język niemiecki nie jest tam językiem głównym” – podkreśla „Hamburger Abendblatt”.

Fot. Pixabay

Odmowa przyjęcia uchodźców w Holandii

Kilkadziesiąt gmin odmówiło przyjęcia uchodźców na swoim terenie, wynika z wtorkowego komunikatu Centralnej Agencji ds. Przyjmowania Osób Ubiegających się o Azyl (COA).

Agencja alarmuje, że wszystkie punkty przyjęć azylantów w kraju są przepelnione. Mimo tego spora część samorządów lokalnych – 45 – odmówiła przyjmowania osób starających się o status uchodźcy na swoim terenie.

COA odmówiła podania informacji, o które gminy chodzi, jednak zapowiada, iż będzie w tej sprawie interweniować. „Jeżeli samorząd nie dysponuje od razu wolnym lokalem, osoby starające się o azyl mogą być umieszczone w hotelu lub tymczasowej kwaterze” – informuje agencja

i deklaruje, że pokryje te koszty z własnego budżetu.

Z informacji COA wynika, iż niedobór miejsc recepcyjnych wynika nie tyle ze wzrostu liczby wniosków

o azyl, ile z tego, iż azylanci często przebywają w ośrodkach dla uchodźców zbyt długo.

Fot. pixabay.com/HelenJank

Tragedia w kopalni

W wyniku wypadku w kopalni Sobieski w Jaworznie (Śląskie) zginęły cztery osoby. Na głębokości 500 metrów pod ziemią pękł rurociąg z wodą. Rurociąg podsadzkowy służy do transportu podsadzki, którą wypełnia się przestrzeń poeksploatacyjną. W miejscu zdarzenia pracowało sześć osób. Dwaj poszkodowani trafili do szpitala. Lekarz stwierdził zgon pozostałych czterech pracowników.

ZUS ostrzega

ZUS ostrzega przed fałszywymi informacjami o wyrównaniu świadczenia 500 plus do kwoty 800 zł za okres od sierpnia do końca bieżącego roku jest fałszywa. W ostatnim czasie w internecie pojawiły się nieprawdziwe doniesienia dotyczące rzekomego wyrównania świadczenia wychowawczego.

Nowy rząd

W Sali Kolumnowej Pałacu Prezydenckiego prezydent Andrzej Duda dokonał zaprzysiężenia rządu Mateusza Morawieckiego. Kilka stanowisk – w porównaniu z poprzednim rządem Mateusza Morawieckiego – zostanie utrzymanych. Na czele Ministerstwa Obrony Narodowej pozostanie Mariusz Błaszczak. Marlena Małąg będzie natomiast szefową Ministerstwa Rozwoju i Technologii.

Rolnicy dołączyli do protestu

Rolnicy włączyli się w protest przewoźników na polsko-ukraińskiej granicy i zablokowali przejście graniczne w Medyce na Podkarpaciu. Domagają się m.in. dopłat do kukurydzy oraz niższego podatku rolniczego. Przewoźnicy protestują od kilkunastu dni, blokując przejścia graniczne m.in. w Korczowej na Podkarpaciu oraz w woj. lubelskim w Hrebennem i Dorohusku. Przepuszczają tylko po kilka aut ciężarowych na godzinę.

Inwestycje w rozwój czytelnictwa

237 bibliotek z całej Polski otrzyma dotacje na łączną kwotę 1 226 985 zł na zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych w ramach II naboru do Priorytetu 1 Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. Łącznie w I i II naborze dofinansowanie otrzymało 2 032 biblioteki na łączną kwotę 27 753 598,00 zł.

A TO CIEKAWIE
Mikołajki

W całym roku to jeden z najbardziej wyczekiwanych poranków, zwłaszcza przez dzieci, bo to właśnie wtedy pod poduszką albo w butach św. Mikołaj pozostawia drobne upominki. Mikołajki, które obchodzimy 6 grudnia, to w polskiej tradycji dzień, który kojarzy się z prezentami i jest zapowiedzią zbliżających się ogromnymi krokami Świąt Bożego Narodzenia.

Obdarowywanie się daje dużo radości. Jest miłym ge-

stem, dzięki któremu wywołujemy uśmiech na twarzy bliskiej osoby, zwłaszcza jeśli prezent jest w pełni trafiony. Nie licząc urodzin, Mikołajki i Święta Bożego Narodzenia są tą najbardziej wyjątkową okazją w roku, w których wręczamy sobie prezenty. Komu właściwie zawdzięczamy ten zwyczaj? Taką tradycję, jeszcze w początkach ery nowożytnej, zapoczątkował biskup Mikołaj z Miry. Przekazy na jego temat głoszą, że biskup dzielił się tym co ma z biednymi, ale czynił to najczęściej w sposób anonimowy. Według opowieści pochodził on z bardzo majątnej rodziny, która z wyczekiwaniem czekała na

jego narodziny. Matka Mikołaja po wydaniu go na świat stała się jeszcze bardziej pobożną osobą, a w swoich modlitwach niejednokrotnie dziękowała Bogu za cud, jakim były narodziny syna. Mikołaj wzrastał więc w bogobojności i trosce oraz wrażliwości na los innych. Po otrzymaniu miana biskupa zasłynął przede wszystkim ze swojej działalności charytatywnej, ale jeszcze przed tym przejawiał ogromne pokłady hojności. Nie szczędził swojego majątku, by pomagać innym – zwłaszcza ubogim i żebrakom. Zgodnie z zasadą, którą kierował się Mikołaj – biskup z Miry, obdarowywanie ma wywo-

ływać uśmiech na twarzy i dawać drugiej osobie radość oraz utwierdzać ją w przekonaniu, że o niej pamiętamy. Prezenty wybieramy ze starannością oraz zgodnie z marzeniami i preferencjami. Trzeba jednak pamiętać, że mikołajkowy prezent ma być swego rodzaju przedsmakiem przed tym właściwym, otrzymywanym pod choinkę podczas Świąt Bożego Narodzenia. W końcu musimy liczyć się z tym, że prezent na Mikołajki powinien mieścić się w bucie lub pod poduszką. Ponadto taki upominek ma mieć nie tyle wartość materialną, co sentymentalną.

KRZYŻÓWKA z nagrodą 1237

Rozwiązanie-hasło prosimy nadsyłać (lub telefonicznie) do 6 grudnia 2023 r. na adres redakcji: 09318 Wilno, Rinktinės 50, p. 501

rycerz Okrągłego Stołu	głos Jana Kiepury	rozdźwięk wodny pajak	silnik	związek rzemiosł
6		odpowiedź na hasło	11	9
skala wylewna w gestii ministra		z rodziny brzoźwiałych	kryta strzechą	typ komputera
wiązka pszenicy krzewiciel postępu			nad piwnicą	składany przed władcą
10		nadrzewna małpa wąskonosna	materiał dekarcki	
męski strój wieczorowy	otacza lagunę	pięknie przemia	13	
12		2	wyposażenie alpinisty	4
album na znaczki	członek wyższej izby parlamentu	wiosenny kwiat	angielski tytuł szlachecki	adwersarz Rejenta w "Panu Tadeuszu"
dodatek do polewania potraw		blekitne nad głową	wymaga opatrzenia	3
"pokój" więźnia	złomu lub żywca duma wielbłąda		czas na coś	sznur, powróż
		kochanek Afrodyty	teren do popisu	
rodowa opowieść z hołubcami			Jean ..., aktor	7
huragan, nawałnica wóz turecki				
5		8	narodowość Azji Tuchajbejowicza	

Litery z ponumerowanych pól utworzą tytuł opowiadania B. Schulza.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Rozwiązanie krzyżówki nr 1236. Mów mi Rockefeller. Nagrodę wylosowała Irena Dankiewicz z Wilna.

Nagroda jest do odebrania w Domu Prasy (Laisvės pr. 60) w ciągu 30 d ni kalendarzowych.

NOWINKI PSYCHOLOGICZNE
Nie wiem, że nic nie wiem...

Dlaczego ludzie, którzy nie mają pojęcia o czym mówią starają się uchodzić za ekspertów, a wysoko wykwalifikowane osoby podchodzą z rezerwą do swojej wiedzy i umiejętności? Efekt Krugera-Dunninga (bo tak nazywane jest w psychologii to zjawisko) to błąd poznawczy, polegający na przecenianiu swoich kompetencji w określonej dziedzinie przez osoby o niskiej wiedzy i kwalifikacjach, przy równoczesnym zaniżaniu oceny swojego przygotowania u ekspertów. Zjawisko w 1999 roku opisali Justin Kruger i David Dunning z Uniwersytetu Cornella. Badacze przeprowadzili cztery eksperymenty, w których poproszono studentów o dokonanie samooceny w kwestii poczucia humoru, znajomości zasad gramatyki oraz umiejętności logicznego myślenia. Ocenom towarzyszyły zadania, umożliwiające obiektywne oszacowanie poziomu, jaki prezen-

towali uczestnicy w każdym z obszarów. Uczestnicy badania o wynikach poniżej przeciętnych przeceniali swoje możliwości, przy czym efekt był najsilniejszy u tych osób, które osiągały najniższe wyniki. Studenci, którzy uzyskali wynik na poziomie 12 proc. oceniali się na poziomie 62 proc. Równocześnie, psychologowie zaobserwowali, że badani, osiągający najwyższe wyniki, mają tendencję do zaniżania swoich kompetencji. Autorzy doszukują się przyczyny tego stanu rzeczy w łatwości, z jaką osoby dysponujące wysokimi kwalifikacjami i wiedzą wykonały zadania. Skoro wyzwanie nie okazało się dla nich wymagające, prawdopodobnie zakładali, że dla innych osób było one równie łatwe. Tak, jak najniżsi studenci nie zdawali sobie sprawy z tego, że odstają od grupy, tak samo najlepsi z nich nie mieli świadomości swojej ponadprzeciętności. Co więcej, studenci o najwyższych kompetencjach byli przekonani, że muszą się jeszcze wiele nauczyć, a świadomość własnej niewiedzy i brak danych na temat poziomu, jaki reprezentują pozostałe osoby badane wpływały na zaniżanie ich samooceny. Wujek, wypowiadający się przy rodzinnym stole na każdy temat jest po prostu irytujący. Możesz przymknąć oko na jego mniej lub bardziej oderwane od rzeczywistości spostrzeżenia na temat polityki, kondycji polskiej piłki albo sytuacji na rynku pracy. Podobnie jest z komentarzami, zalewającymi sieć – wiele z nich możesz zignorować, mając pewność, że znikną w czeluściach Internetu równie szybko, jak się pojawiły. Kłopoty zaczynają się wtedy, gdy osoby o niewystarczających kompetencjach przeceniają swoje możliwości w dziedzinach, w których brak wiedzy może przynieść katastrofalne skutki. Na przykład w medycynie, gdzie coraz częściej podważa się kompetencje wykwalifikowanych lekarzy. Świadczą o tym nie tylko wypowiedzi na forach, pełne alternatywnych metod kuracji. Za jeden z powodów przeceniania swoich umiejętności przez niewykwalifikowane osoby, Kruger i Dunning uznali... brak umiejętności korzystania z informacji zwrotnych. Badacze zauważyli, że w kulturze zachodniej zachęca się przede wszystkim do mówienia o pozytywnych aspektach zachowania (w myśl „Jeśli nie masz nic miłego do powiedzenia, lepiej się nie wypowiadaj”). Dodatkowo, nawet jeśli udziela się konstruktywnej krytyki, odbiorca nie zawsze potrafi z niej skorzystać, przypisując powody niepowodzenia zewnętrznym czynnikom. [źródło: <https://szynkowski.eu/nie-wiem-ze-nic-nie-wiem-efekt-krugera-dunninga/>]

Stronę przygotowała Monika Urbanowicz

Wkład TMWiZW w upamiętnienie postaci wiceprezydenta m. Wilna Witolda Czyży

Zasłużony dla Wilna i Wileńszczyzny

Jednym z głównych celów działalności Towarzystwo Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej jest utrwalanie i rozwijanie wiedzy o przeszłości i współczesności Wilna i Ziemi Wileńskiej. Poprzez swoją działalność Towarzystwo podtrzymuje tradycje narodowe, pielęgnuje polskość oraz rozwija świadomość narodową, obywatelską i kulturową.

Zarząd Główny, oraz poszczególne Oddziały, regularnie inicjują i wspierają badania naukowe poświęcone przeszłości i współczesności Wilna. Nie mniej ważne dla społeczności Towarzystwa jest popularyzowanie sylwetek wybitnych postaci zasłużonych dla Wilna i Ziemi Wileńskiej, a w przypadku, gdy nie żyją, opiekę nad ich grobami w kraju i za granicą.

Oddział Towarzystwa Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej w Legnicy, na czele z jego prezesem Tadeuszem Kisielem, od kilku już lat opiekuje się grobem przedwojennego wiceprezydenta miasta Wilna Witolda Czyży, którego nagrobek znajduje się na cmentarzu Św. Wawrzyńca we Wrocławiu przy ul. Bujwida 51. W 2018 r. prezes Tadeusz Kisiel oraz członek Towarzystwa Paweł Mastowski odnowili tablicę nagrobną i uporządkowali pomnik.

Brawurowa ucieczka

Witold Mintowt Czyż urodził się 15 sierpnia 1884 r. w folwarku Antoniszki w powiecie oszmiańskim. Od 1905 r. był aktywnym działaczem Polskiej Partii Socjalistycznej (PPS). W latach 1906 – 1915 był członkiem zespołu redakcyjnego organu prasowego Białoruskiej Gromady Socjalistycznej „*Nasza Niwa*” (biał. *Наша Ніва*, *Naša Niva*). Był zaangażowany w wydanie pierwszego numeru pisma, który ukazał się 23 listopada 1906 r. w Wilnie. Za odważne i bezkompromisowe artykuły, które publikował na łamach wspomnianego czasopisma, kilkakrotnie był aresztowany, a później osadzany w więzieniach carskich. W trakcie odbywania kary w oszmiańskim więzieniu podjął brawurową i zakończoną sukcesem ucieczkę. Znalazł wówczas schronienie we Lwowie. Władze carskie dokonały krótko potem konfiskaty jego majątku w Antoniszkach. Dla zapewnienia sobie bezpieczeństwa Czyż na pewien czas zmienił swoją tożsamość przyjmując nazwisko „Jan Jeleński”. W czasie pobytu we Lwowie Witold Czyż studiował na Politechnice Lwowskiej na Wydziale Inżynierii Lądowej uzyskując tam tytuł inżyniera. Jeszcze przed ukończeniem studiów powrócił do Wilna i zamieszkał przy ul. Zawalnej (dziś Pylimo 5). W latach 1912 – 1919 pracował na stanowisku kierownika budowy powstającego Wileńskiego Technikum Rolniczego przy ul. Zawalnej 2.

W więzieniu na Łukiszkach

Wybuch I wojny światowej stał go na rodzinnej Ziemi Wileń-

skiej. W tym okresie, w imię ochrony praworządności i należytego wykonywania niemieckich zarządzeń, wiele osób osadzanych było w więzieniu na Łukiszkach. Częste były też przypadki aresztowań obywateli z przyczyn politycznych. Taki też los spotkał po wkroczeniu do miasta wojsk niemieckich Witolda Czyży. Ujęty został 19 czerwca 1916 r. za-

stu francuskich parlamentarzystów, którzy objeżdżali z wizytą partnerską najważniejsze polskie miasta.

Wyteżona praca na rzecz Wilna

Rok później Czyż udał się z delegacją Synodu Wileńskiego Ewangelicko – Reformowanego (byłej Jednoty Wielkiego Księstwa

niejszych polityków i urzędników państwa polskiego, miasta Wilna i regionu wileńskiego. Na uroczystość tę przybyli z ramienia władz państwowych prezydent Ignacy Mościcki, premier Aleksander Prystor, marszałek sejmowy Kazimierz Świątalski, marszałek senatu Władysław Raczkiewicz.

W 1934 r. za „pracę w dziele

Odkrycie krypty królewskiej w Wilnie. Na zdjęciu widoczni m.in.: wojewoda wileński Zygmunt Beczkowicz (w ciemnym płaszczu, z założonymi rękami), ks. arcybiskup Romuald Jałbrzykowski (na prawo od Z. Beczkowicza), ks. prof. Czesław Falkowski (na prawo za ks. arcybiskupem Jałbrzykowskim), ks. Jan Ellert (na prawo od ks. arcybiskupa Jałbrzykowskiego), ks. biskup Władysław Bandurski (3. z prawej na 1. planie), wiceprezydent Wilna Witold Czyż (za prof. Ruszczycem, z ciemną brodą).

uświadamianie rodaków o realnych konsekwencjach spisu ludności organizowanego przez Niemców. Osadzono go w wileńskim więzieniu na Łukiszkach.

Poważana osoba

Po uzyskaniu przez Polskę niepodległości Czyż dość szybko zaczął angażować się w pracę państwowotwórczą na Wileńszczyźnie. Od 1921 do 1924 r. zatrudniony był w Biurze Technicznym Magistratu Miasta Wilna, a od 1924 do 1927 r. w Biurze Statystycznym Samorządu Miasta Wilna. W 1927 r. został powołany na urząd wiceprezydenta miasta Wilna. Wiadomo, że funkcję tę sprawował aż do września 1939 r., pełniąc jednocześnie obowiązki dyrektora sekcji technicznej w Urzędzie Miasta.

Do najważniejszej w swym życiu zawodowym funkcji wiceprezydenta dochodził ciężką pracą na rzecz społeczności wileńskiej. Angażował się w sprawy społeczne i zgłaszał swój akces do różnych instytucji. W maju 1924 r. wystartował w wyborach na stanowisko dyrektora w wileńskim Zarządzie Kasy Chorych. Ostatecznie jednak dyrektorem Kasy Chorych miasta Wilna i Nowej Wilejki został wybrany Józef Korolec. Był osobą poważaną w mieście, pełniącą często rolę gospodarza przyjmującego gości honorowych przybywających do Wilna. W październiku 1925 r. został powołany w skład reprezentacyjnego komitetu wykonawczego witającego czterna-

litewskiego i Rusi) do Warszawy celem zawarcia konkordatu z Państwem Polskim, który został złożony na ręce Prezesa Rady Ministrów. Witold Czyż pełnił w tej delegacji rolę kuratora Synodu. W trakcie tej wizyty przedstawiciele Synodu wileńskiego złożyli na ręce Prezydenta Ignacego Mościckiego dar dla Muzeum Narodowego w postaci oryginału Biblii Brzeskiej z 1563 r. Z kolei 17 sierpnia 1932 r., kiedy to na lotnisku w Porubanku wylądował trójmotorowy samolot Fokker, zapoczątkowujący regularny ruch pasażerski z wileńskiego lotniska, wiceprezydent Wilna Witold Czyż witał gości w grupie najważ-

odyskapania niepodległości” inżynier Witold Czyż został odznaczony, na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 29 października 1930 r., Medalem Niepodległości. Pięć kolejnych lat życia zawodowego upłynęło Czyżowi na wyteżonej pracy dla Wilna i jego mieszkańców. 1 września 1939 r. Czyż wrócił na teren powiatu oszmiańskiego, gdzie znalazł zatrudnienie w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych na stanowisku inspektora powiatowego w Oszmianie.

Powrót do Polski

W 1940 r. Witold Czyż został zesłany do pracy przymusowej w

gułagu w Workucie. Oswobodzony z „niehumanitarnej ziemi” został na skutek amnestii w 1941 r., kiedy to z wojskiem generała Władysława Andersa wyjechał przez Iran do obozu szkoleniowego dla żołnierzy polskich w Afryce Południowej. Katorżnicza praca w ciężkich warunkach bytowych na Syberii doprowadziła Czyż do całkowitej utraty zdrowia, którego już nie odzyskał do końca życia.

Po zakończeniu działań wojennych Witold Czyż podjął decyzję o wyjeździe do Wielkiej Brytanii do miejscowości Landywood pod Birmingham. Zamieszkał tam u swojego pasierba Karola Borchardta. 12 sierpnia 1948 r., transportem zorganizowanym przez Państwowy Urząd Repatriacyjny, Witold Czyż powrócił bez żadnych dokumentów personalnych do Polski i zamieszkał we Wrocławiu przy ul. Uniwersyteckiej 12.

Ciągłe zmagania z chorobą

W nowym miejscu zamieszkania sytuacja rodziny była bardzo trudna. Tylko dzięki pomocy i protekcji zamieszkałych we Wrocławiu przyjaciół z Wilna Witold Czyż zdołał 1 grudnia 1948 r. podjąć prace zarobkową we wrocławskim oddziale Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych w charakterze starszego referenta. W trakcie pełnienia tam obowiązków służbowych często chorował (głównie na gruźlicę płuc), co było skutkiem ciężkich warunków bytowych i wyczerpującej pracy w czasie osadzenia w workuckim łagrze. W tym okresie Czyż dodatkowo bardzo często był pacjentem wrocławskiego Szpitala Miejskiego oo. Bonifratrów przy ul. Traugutta, po którego opuszczeniu podejmował dalsze leczenie w sanatoriach.

W lipcu 1950 r. Czyż planował przeprowadzkę do Gdyni starając się o podjęcie pracy w dziale ubezpieczeń osobowych w tamtejszej Ekspozyturze Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych. W Gdyni zamieszkał wczesną jesienią 1950 r. w prestiżowej dzielnicy miasta na Kamiennej Górze przy ul. Mickiewicza 16/4. 31 stycznia 1951 r. został zwolniony z pracy we wrocławskim zakładzie wskutek choroby trwającej powyżej 6 miesięcy. Jednak już w lutym tegoż roku próbowano go przywrócić na równorzędne stanowisko w gdańskim Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych. Próby te się nie udały, do końca życia Czyż już nie pracował zawodowo. Witold Mintowt Czyż zmarł 15 sierpnia 1952 r. we Wrocławiu i został pochowany na cmentarzu Św. Wawrzyńca.

Monika Tomkiewicz, dr hab.

Biuro Badań Historycznych IPN w Warszawie, członek Towarzystwa Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej Tadeusz Kisiel, prezes Towarzystwa Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej Oddział w Legnicy

Nagrobek Witolda Czyży po przeprowadzonej renowacji przez legnicki Oddział Towarzystwa Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej

Początek wielkiej przyjaźni

Dokończenie ze s. 1

Koncert poprzedziła Msza św. odprawiona przez ks. Józefa Makucia, wikariusza parafii w Trokach i Starych Trokach. Podczas koncertu, licznie zgromadzeni, wysłuchali pięknych utworów w wykonaniu zespołów „Stare Troki” (kier. Lilia Kieras) oraz „Brzózka” i „Łada” (kier. Elena Sartatavičiūtė). Gościnnie zespoły przybyły wraz z Franciszką Grejciun, przewodniczącą Wspólnoty Lokalnej Podbrzezie-Glinciszki oraz Anną Jankowską, wicedyrektorkę Gimnazjum im. św. Stanisława Kostki w Podbrzeziu.

Koncert sakralny rozpoczął zespół „Stare Troki” hymnem „Gaude, Mater Polonia”, który został napisany ku czci św. Stanisława w XIII wieku przez Wincentego z Kielczy. Najślawniejszy hymn polskiego średniowiecza przez dziesięciolecie pełnił rolę hymnu narodowego, a obecnie figuruje w repertuarze wszystkich polskich chórów na świecie. Kolejne pieśni, które zespół zaprezentował, zaskoczyły i wzruszyły zgromadzonych. Do wykonania utworów „Nieście chwałę, mocarze”, „Magnificat”, „Boże coś Polskę” i „Panis Angelicus” dołączyli ksiądz wikary Józef Makuć, uczeń Gimnazjum w Trokach Dominik Kieras oraz uczeń 4 klasy Szkoły Podstawowej im. Andrzeja Stelmachowskiego w Starych Trokach, solista Ernest Palewicz.

Zespoły „Brzózka” i „Łada”,

działające przy Ośrodku Kultury w Glinciszkach, wykonały kilka tradycyjnych pieśni religijnych w języku polskim i litewskim, do zaśpiewania

choć jedną z zaśpiewanych na tym spotkaniu piosenek przybliżyć szerszej publiczności. Wiele emocji sprawiły czułe słowa i śpiew para-

tem „Rozkwitły paki białych róż”. W skupieniu i zamyśleniu widzowie słuchali utworu „Nie lękajcie się”. Słowa te przypominają wszystkim,

historycznej miejscowości narodzin księcia litewskiego Witolda Wielkiego – Starych Trok.

Przewodniczącą Wspólnoty Starych Trok Zofia Abucewicz dziękowała wszystkim, którzy się przyczynili do realizacji projektów. Przede wszystkim słowa podziękowania skierowała do księży naszej parafii. Podkreśliła, że ksiądz proboszcz Jonas Varaneckas i ksiądz wikaryusz Józef Makuć zawsze pilnie czuwają i udzielają cennych rad w realizacji projektów wspólnotowych. Za zaangażowanie, trud i wkład do organizacji wielu imprez, pani Zofia dziękowała Elwirze Lavrukaitienė, wicedyrektorke Szkoły Podstawowej im. Andrzeja Stelmachowskiego w Starych Trokach oraz Lilii Kieras, kierownicze zespołu „Stare Troki”. Za bezinteresowne poświęcenie, czas i inicjatywę z podziękowaniem zwróciła się także do wszystkich członków Wspólnoty. Na zakończenie, dziękując gościom z Podbrzezia i parafianom, Zofia Abucewicz zapewniła, że to spotkanie będzie początkiem pięknej przyjaźni, która zaowocuje w nowe pomysły i realizacje wielu wspólnych projektów.

Elwira Lavrukaitienė,
członkini zespołu „Stare Troki”,
wicedyrektorka Szkoły Podstawowej
im. Andrzeja Stelmachowskiego w
Starych Trokach
Fot. **Samanta Fominowa**

których zaprosiły wszystkich obecnych. Zabrzmiwały utwory „Barka”, „Zapada zmrok”, „Z dawna Polski”, „Była cicha”, „Marija”.

Wspólnota Stare Troki ma w szczególnej opiece osoby starsze i w ramach projektu „Silni razem”, w jedną z niedziel października, odbyło się spotkanie z zapomnianą piosenką sakralną. Razem z seniorkami parafii, śpiewając piosenki z dawnych lat, powstał pomysł, by

fianki Janiny Okuniewicz, która wykonała dla wielu nieznaną piosenkę religijną ze swojej młodości.

W części końcowej koncertu zespół „Stare Troki” wykonał wspaniały utwór na muzykę mieszańca Ziemi Trockiej Władysława Saszenko, słowa poety Aleksandra Śnieżko „Matko Najświętsza znad Ostrej Bramy”. Zabrzmią też polska pieśń wojskowa i patriotyczna „Białe róże”, znana także pod tytu-

że Bóg przemawia do każdego człowieka, tylko ten głos musimy starać się usłyszeć.

Dziękując za zaproszenie, przewodnicząca Wspólnoty Lokalnej Podbrzezie-Glinciszki Franciszka Grejciun i wicedyrektorka Gimnazjum im. św. Stanisława Kostki w Podbrzeziu Anna Jankowska przekazały symboliczne dzwoneczki jako wkład w „drzewko dzwoneczków”, pozdrawiające Stolicę z okazji jej jubileuszu z kolebki

Tydzień Redukcji Odpadów w Gimnazjum im. Konstantego Parczewskiego

Każda istotna zmiana zaczyna się od małych kroków

Co roku, w listopadzie, w Europie obchodzony jest Tydzień Redukcji Odpadów. W dniach 20-25 listopada uczniowie i nauczyciele Gimnazjum im. K. Parczewskiego w Niemenczynie uczestniczą w projekcie Erasmus+ „Leave Zero Waste for the Future” / „Zero odpadów dla przyszłych pokoleń” zainicjowali wiele różnych działań, które miały na celu zwiększenie zrównoważonego rozwoju w naszej społeczności.

Uczniowie klas 7-12 wzięli udział w zdalnym wykładzie specjalistów Samorządu Rejonu Wileńskiego i „Žalasis taškas” na temat segregowania oraz spróbowali swoich sił w konkursie ekologicznym.

Podczas gimnazjalnej audycji radiowej uczniowie Erasmus+ przedstawili zatrważające statystyki dotyczące produkcji tworzyw sztucznych na świecie, które wzrosły aż 190-krotnie, tj. z 2 mln ton do 407 mln ton rocznie. Prowadzący

audycję zachęcali każdego ucznia do zastanowienia się nad ogromną ilością plastikowych odpadów w naszym kraju. Na Litwie każdego roku powstaje około 100 000 ton plastikowych odpadów, dlatego prezynterzy zachęcali do przejścia z jednorazowych woreczków plastikowych i plastikowych butelek na wodę na rzecz bardziej zrównoważonych plastikowych pudełek śniadaniowych i kubków do picia wielokrotnego użytku.

Wśród uczniów klas 5-12 ogłoszono konkurs „Najbardziej ekologiczna klasa”. Uczniowie projektu Erasmus+ wraz ze swoimi przyjaciółmi z Włoch, Hiszpanii i Turcji nakręcili krótki film na temat prawidłowego segregowania i udostępnił go na stronie internetowej gimnazjum. Przygotowano trzy plakaty (w języku litewskim i polskim) dotyczące ograniczania ilości odpadów w domu, „zero odpadów” w zakupach i realizowaniu stylu życia „zero waste”. Plakaty dotyczące zrównoważonego rozwoju zostały ro-

zesłane drogą elektroniczną do szkół rejonu wileńskiego wraz z zachętą do przyłączenia się do naszej inicjatywy redukcji odpadów. Uczniowie projektu Erasmus+ postanowili wyjść także poza szkołę i rozszerzyć akcję redukcji odpadów w Niemenczynie. W tym celu pięknie udekorowali płóciennymi torbami na zakupy i rozdali je mieszkańcom, którzy wychodzili ze sklepu z plastikowymi workami.

Uczestnicy projektu Erasmus+ „Leave Zero Waste for the Future” są przekonani, że każda istotna zmia-

na zaczyna się od naszych małych kroków. Chrońmy przyrodę!

Projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt odzwierciedla jedynie stanowisko ich autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nim zawartość merytoryczną.

Inesa Rusecka,
koordynatorka projektu

„Robczik” – prezentacja książki i spektakl w Nowej Wilejce

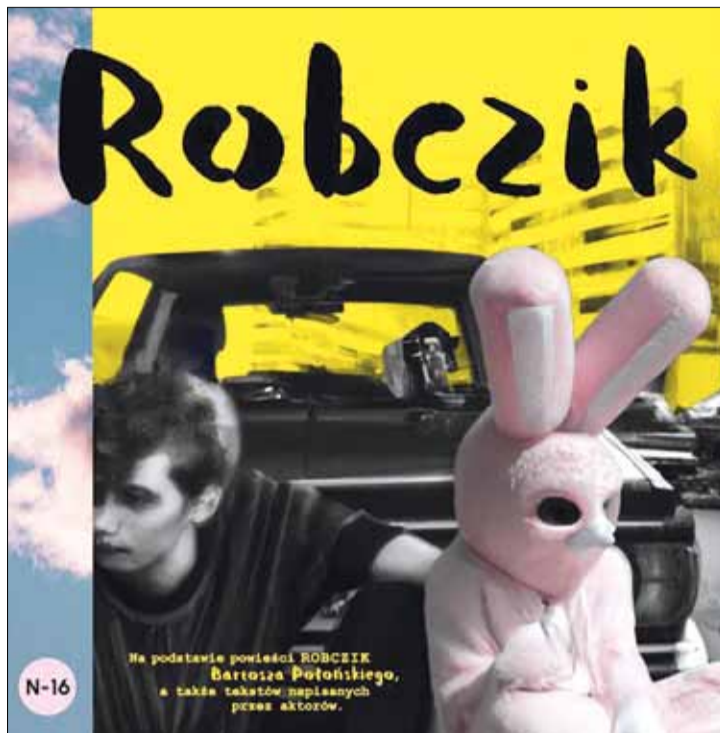
Fascynująca historia alternatywna

W piątek, 8 grudnia o godz. 18.00, w Centrum Kultury w Nowej Wilejce (Pergalés g. 8) odbędzie się długo oczekiwana prezentacja książki autorstwa Bartosza Połtońskiego, po której zostanie wystawiona sztuka na podstawie powieści.

Podczas prezentacji książki „Robczik”, wydanej przez gdańskie wydawnictwo Części Proste, odbędzie się krótka dyskusja, w ramach której autor powieści Bartosz Połtoński opowie o swoich inspiracjach, procesie twórczym i ukrytym przesłaniu powieści.

Okiem wileńskiego maturzysty

Spotkanie poprowadzi Ewelina Mokrzecka, redaktor naczelna treści mniejszości narodowych LRT. Premierowa prezentacja książki „Robczik” odbyła się kilka miesięcy temu na Gdańskich Targach Książki. Powieść została pozytywnie przyjęta przez krytyków literackich. „Robczik” jest napisany współczesnym miejskim

slangiem, którym posługuje się młodzież mieszkająca w Wilnie i okolicach. Fabuła utworu skupia się na scenach z życia codziennego bohatera, wileńskiego maturzysty

oraz jego najbliższego otoczenia, w tym kolegów i rodziny.

Rzecz rewolucyjna

„Robczik” to rzecz rewolucyjna.

Wileńszczyzna, region przez Polskę zapomniany, a przecież z polską kulturą nadal związany, wraca dzięki Bartoszowi Połtońskiemu do naszych mózgów i świadomości. Wileńszczyzna przeszła w ostatnich dekadach inną historię niż polskie państwo i nabrała innej formy, a więc czytanie „Robczika” jest tak fascynujące jak czytanie swojej własnej historii alternatywnej – napisał w recenzji książki znany polski pisarz, reportażysta i dziennikarz Ziemowit Szczerek.

Kontrowersyjne wydarzenie

Sztuka w wykonaniu Polskiego Teatru w Wilnie, w reżyserii Bożeny Sosnowskiej i oparta na powieści „Robczik” autorstwa Bartosza Połtońskiego w tym roku będzie wystawiona po raz szósty. Wileńscy artyści zaprezentowali ją również w Warszawie.

Spektakl „Robczik” przez media został określony jako „najbardziej kontrowersyjne wydarzenie wiosny 2023 roku”. Ciekawe jest to, że sztuka powstała wcześniej niż książka zo-

stała wydana. Spowodowane to było wojną w Ukrainie i perturbacjami na rynku wydawniczym, co opóźniło publikację książki. Jednak spektakl na podstawie książki został wystawiony i zdobył uznanie publiczności zanim książka trafiła do czytelników. To okazało się korzystne dla powieści, ponieważ Połtoński miał możliwość wykorzystania dialogów improwizowanych przez aktorów do ulepszenia i pogłębienia treści „Robczika”.

Trudne pytania

Zarówno powieść, jak i spektakl zostały stworzone przez ludzi związanych ze sobą – wileńskich Polaków, którzy mają coś ważnego do przekazania, ale często spotykają się z milczeniem lub zaprzeczeniem tego na Wileńszczyźnie. Ten eksperyment twórczy postawił sobie za zadanie wywołanie społecznej dyskusji i stawianie trudnych pytań dotyczących tożsamości i kwestii społecznych. Co znaczy być Polakiem na Litwie? Co jest dziś dla nas najważniejsze? Jak definiujemy rodzinę, życie i bycie sobą?

Konferencja „Wykorzystanie innowacyjnych technologii w przedszkolu”

Z nowymi technologiami na „ty”

W piątek, 24 listopada 2023 roku, Gimnazjum im. Henryka Sienkiewicza w Landwarowie zaprosiło nauczycieli wychowania przedszkolnego szkół mniejszości narodowych rejonu trockiego na konferencję pt. „Wykorzystanie innowacyjnych technologii w przedszkolu”.

Na spotkaniu była kuratorka wydziału oświaty rejonu trockiego Alina Jakonis. Zostały przedstawione metody, narzędzia techniczne, które pomagają w kształtowaniu kompetencji u dzieci. Panie podczas prezentacji udowodniły, że dla dzieci w wieku przedszkolnym nowe technologie są tak samo naturalne jak dla nas dorosłych radio, czy druk.

Zaznaczono, że przedszkolaki nie tylko grają w gry zainstalowane w komputerze, konsoli do gier, czy też w telefonie komórkowym, ale świetnie bawią i uczą się wykorzystując także inne urządzenia współpracujące z komputerem. Wykorzystują nowinki techniczne przy każdej okazji integrując je z różnymi

obszarami edukacji. Było podkreślone, że multimedia pozwalają dzieciom poznać to, czego nie mogą zobaczyć w rzeczywistości, służą do rozwiązywania: zagadek, układania puzzli, rozwijają spostrzegawczość, ćwiczą pamięć. Dzięki pracy z tablicą multimedialną, internetowe przedszkolaki mają możliwość uczestniczenia w zajęciach badawczych, eksperymentach. Maluchy mogą pisać, rysować, malować, zaznaczać, podkreślać, montować. Multimedia są także stosowane na zajęciach dydaktycznych, podczas wprowadzania nowego tematu, jako

utrwalenie materiału, ewaluacja wiedzy, jako dodatkowe zajęcia. Technologie informacyjne, nie tylko wspomagają pracę nauczyciela, ale i ukierunkowują dziecko na celowe i efektywne kształtowanie kompetencji wczesnoszkolnych.

Podczas spotkania były również omówione tematy nurtujące życie placówek oświatowych rejonu trockiego. Wypowiedzi uczestników zaowocowały i padła trafna propozycja na dalsze, tradycyjne spotkania.

Jolanta Urbanowicz,
organizatorka konferencji
Fot. **Dżulieta Przednia**

Z głębokim żalem i ogromnym smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci pracowniczki gminy Zujuny śp. Małgorzaty STANKIEWICZ. Odeszła od nas osoba o wielkim sercu, życzliwa ludziom, pełna pomysłów, energii i niewyczerpanej pracowitości.

Łączymy się w bólu i smutku oraz składamy wyrazy szczerego współczucia Bartkowi i Michałowi Stankiewiczom z powodu śmierci ukochanej Mamy. Wytrwałości i błogostawieństwa Bożego w tym trudnym czasie Rodzinie i Bliskim.

Kolektyw gminy Zujuny, koło ZPL

Podzielamy ból i smutek oraz składamy wyrazy głębokiego i szczerego współczucia Barbarze Klincewicz z powodu śmierci ukochanego TATY.

Społeczność Gimnazjum im. św. Rafała Kalinowskiego w Niemieżu

**EUROPEJSCY
KONSERWATYŚCI
I REFORMATORZY**

**EUROPEJSCY KONSERWATYŚCI
I REFORMATORZY to grupa powstała
w 2009 roku, w której skład wchodzi
66 eurodeputowanych z 16 krajów UE**

Członkiem zarządu Grupy EKR w Parlamencie Europejskim jest europoseł Waldemar Tomaszewski, prezes AWPL-ZChR.

66
POSŁÓW

20
PARTII

16
KRAJÓW

Frakcja EKR w Parlamencie Europejskim opowiada się:

- ✓ za Europą Ojczyzn
- ✓ za tradycyjną rodziną
- ✓ za wartościami chrześcijańskimi
- ✓ za niższymi podatkami
- ✓ za równymi dopłatami dla rolników
- ✓ za zmniejszeniem bezrobocia wśród młodzieży

Europa potrzebuje zmiany, nadszedł czas, aby poprowadzić UE w nowym, lepszym kierunku. Unia musi służyć ludziom, a nie biurokratom.

(Zam. 13345)

* Czcigodnemu księdzu **Wiktorowi KUDRIASZOWOWI**, wikariuszowi kościoła św. Rafała Archanioła w Dniu Urodzin składamy z serca płynące pozdrowienia.

Niech Ojciec Miłosierny błogostawi, wspomaga i wspiera, obdarza hojnie darami Ducha Świętego, dobrym zdrowiem, radością Bożą i pokojem na długie lata posługi duszpasterskiej, niech stokrotnie wynagradza wszystkie trudy i poświęcenia, a Matka Boża ma w swej opiece oraz wstawia się za księdzem Wiktozem.

Z modlitwą wierni

* Z okazji Dnia Urodzin **Annie SZAJTER:**

Droga Aniu!

Lata lecą i mijają.

Jak te liście w lesie padają,

ale słuchacze PUTW Cię pamiętają i uwielbiają.

Życzymy Ci Aniu dużo zdrowia, bo to najważniejsze oraz prawdziwych przyjaciół, a to jest najcenniejsze.

Tradycyjnych 100 lat!

Rektor Ryszard Kuźmo i słuchacze Polskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Wilnie

Z całego serca

* Z okazji pięknego Jubileuszu **Marii BOJAROWICZ** składamy najserdeczniejsze życzenia:

Wiary w siebie i w marzenia. Odwagi, byś pewnie kroczyła przez życie. Nadziei na lepsze jutro. Cierpliwości, abyś wytrwale dążyła do wyznaczonych celów. Miłości, która dodaje skrzydeł. Zdrowia, bo dziś jest na wagę złota. Przyjaciela, aby podzielił radość i współczuł w trudnych chwilach. Życzymy również szczęścia, niech towarzyszy każdego dnia!

Członkowie kół AWPL-ZChR i ZPL w Rukojniach oraz starostwo

* Z okazji pięknych Jubileuszy pozdrawiamy: **Marianą PIECZURĘ** oraz **Walentego ŁOKUCIJEWSKIEGO** oraz życzymy sukcesów w życiu, ciepła w miłości, dużo uśmiechu oraz wiele radości.

Starostwo Kowalczuki

* Składamy najserdeczniejsze życzenia z okazji pięknego Jubileuszu **Bożenie GRAŻULIENÉ**. Życzymy wszystkiego, co najpiękniejsze i najlepsze, radosnych i pogodnych dni, pełnych szczęścia i miłości. Aby każdy nadchodzący dzień był tym najwspanialszym dniem w życiu i zawsze otaczali kochającymi ludziami.

Pracownicy gminy mickuńskiej, koła AWPL-ZChR i ZPL w Mickunach

* Z okazji pięknych Jubileuszy **Janinie JERGIELEWICZ** oraz **Petrasowi RAKAUSKASOWI** składamy najserdeczniejsze życzenia:

Niech życie da więcej jasnych chwil i spełnią się wszystkie najśmielsze i najcenniejsze pragnienia! Niech ciepło i komfort zawsze wypełniają dom, niech słońce ogrzewa w każdą pogodę. Dobrego zdrowia, powodzenia, pomyślności, życzliwości, radości z dobrych wrażeń.

Starostwo Rukojnie

Komunikat o rozpoczęciu oceny oddziaływania na środowisko rozszerzenie o nowe terytoria złoża piasku i żwiru Papiszki II w rejonie wileńskim

Organizator planowanej działalności gospodarczej: ZSA „Vilniaus karjerai”, ul. Žarijų 6A, Wilno, LT-02300 Samorząd m. Wilna, <https://vilniauskarjerai.lt/>, tel. +370 664 88 458, e-mail: projekantai@vilniauskarjerai.lt.

Wykonawca dokumentów oceny oddziaływania na środowisko: ZSA „Ekosistema”, al. Taikos 119, Kłajpeda, LT-94231 Samorząd m. Kłajpedy, <http://www.ekosistema.lt/>, tel. (8 46) 43 04 63, e-mail: info@ekosistema.lt.

Nazwa i miejsce planowanej działalności gospodarczej: rozszerzenia złoża piasku i żwiru Papiszki II w rejonie wileńskim na nowe szczegółowo rozpoznane terytoria tego złoża. Planowana działalność gospodarcza będzie prowadzona na terytorium wsi Papiszki gminy pogirskiej w rejonie wileńskim okręgu wileńskiego – na terytorium działek (nr kad. 4167/0500:21, 4167/0500:30, 4167/0500:44, 4167/0500:45, 4167/0500:68, 4167/0500:93, 4167/0500:94, 4167/0500:203, 4167/0500:228, 4167/0500:239, 4167/0500:380, 4167/0500:448, 4167/0500:454, 4167/0500:464) oraz na dwóch obszarach ziemi państwowej.

Charakter planowanej działalności gospodarczej: zgodnie z Klasyfikatorem Rodzajów Działalności Gospodarczej planowana działalność zaliczana jest do sekcji B (wydobycie i eksploatacja złóż) i klasy 08.12 (eksploatacja złóż piasku i żwiru). Terytorium planowanej działalności gospodarczej obejmuje obszar o ogólnej powierzchni około 27,68 ha, na który się składają 4 oddzielne bloki (I – 7,13 ha, II – 11,99 ha, III – 0,39 ha, IV – 8,17 ha), graniczące z konturem eksploatowanej przez organizatora planowanej działalności gospodarczej działki tego samego złoża piasku i żwiru Papiszki II. Planuje się, że wydobycie kopalin w tym złożu nadal będzie wynosiło średnio około 150 tys. metrów sześciennych rocznie. Piasek i żwir będą wydobywane tą samą techniką wydobycia, ładowane na ciężarówkę i transportowane do mieszczącej się w odległości 1,1-2,5 km bazy produkcyjnej w działającym złożu Papiszki, gdzie urządzona jest nowoczesna linia przeróbki surowca. Podobnie jak dotychczas wydobycie kopalin użytecznych na nowych terytoriach złoża będzie się składało z następujących etapów: 1) odkrywanie warstwy użytkowej złoża; 2) wydobycie zasobów piasku i żwiru; 3) transportowanie zasobów do działającej bazy produkcyjnej; 4) rekultywacja wykorzystanych terytoriów złoża. Na terytorium planowanej działalności gospodarczej będą pracowały wyłącznie mobilne źródła zanieczyszczenia.

Podstawa prawna do przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko: planowana działalność gospodarcza spełnia punkty 2.6 i 11 dodatku 1 do Ustawy Republiki Litewskiej o ocenie oddziaływania na środowisko planowanej działalności gospodarczej, ponieważ działalność tego samego podmiotu gospodarczego zostanie rozszerzona o nowe terytoria o ogólnej powierzchni nie przekraczającej 25 ha. W związku z tym obowiązkowa jest ocena oddziaływania na środowisko.

Zaplanowane do rozpatrzenia alternatywy: Podczas oceny oddziaływania na środowisko podana zostanie szczegółowa informacja o alternatywach dotyczących miejsca, rozwiązań technicznych i technologicznych, działań zmniejszających oddziaływanie na środowisko oraz o alternatywie „zerowej”.

Cechy szczególne planowanej działalności gospodarczej (miejsc alternatywnych): współrzędne przybliżonego centrum (ogólnie wszystkich 4 bloków złoża) w układzie współrzędnych LKS-94: X=6040834, Y=576383. Terytorium planowanej działalności gospodarczej mieści się na słabo zurbanizowanym obszarze wiejskim. W granicach II bloku terytorium planowanej działalności gospodarczej mieści się należąca do organizatora planowanej działalności gospodarczej stara opuszczona zagroda, która będzie likwidowana. Pod kątem planowanej działalności gospodarczej najbliższe środowisko mieszkalne (istniejąca zagroda) od terytorium II bloku nowego terytorium złoża oddalone jest o 52 metry w kierunku północno-zachodnim, inne najbliższe terytoria mieszkalne oddalone są o 70-305 metrów w kierunkach zachodnim i

południowo-zachodnim. W odległości 32 metrów i większej w kierunkach północno-zachodnim i zachodnim od zaplanowanych do eksploatacji nowych terytoriów złoża mieści się spółdzielnia ogrodów działkowych „Vokė”. Terytorium planowanej działalności gospodarczej nie trafia i nie graniczy z terytoriami dziedzictwa kulturowego – najbliższym obiektem dziedzictwa kulturowego jest oddalona o 1,11 km na zachód od terytorium planowanej działalności gospodarczej dawna osada Papiszki III (kod obiektu unikalnego 17221). Nowe terytoria złoża nie trafiają do obszarów chronionych. Najbliższy obszar chroniony to Poligon Biosfery Białej Waki, mieszczący się w odległości 650 metrów na południowo-zachód, którego granice pokrywają się z terytoriami Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000: jezioro Papis (terytorium ważne dla ochrony siedlisk) oraz mokradła Białej Waki (terytorium ważne dla ochrony ptaków). Najmniejsza odległość do granicy sąsiedniego państwa – 25 km do Białorusi.

Uczestniczące w procesie oddziaływania na środowisko podmioty oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z kompetencją składają wnioski i w ustawowym trybie przedstawiają mieszkańcom informację o ewentualnym oddziaływaniu na środowisko planowanej działalności gospodarczej: Administracja Samorządu Rejonu Wileńskiego (ul. Rinktinės 50, Wilno, tel. (8 5) 275 19 90, e-mail: vrsa@vrsa.lt); Wileński Departament Narodowego Centrum Zdrowia Publicznego przy Ministerstwie Ochrony Zdrowia (ul. Kalvarijų 153, Wilno, tel. (8 5) 264 96 78, e-mail: vilnius@npsc.lt); Wileński Zarząd Ochrony Przeciwpowodziowej i Ratownictwa Departamentu Ochrony Przeciwpowodziowej i Ratownictwa przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych (ul. Švitrigailos 18, tel. (8 707) 56 866, e-mail: vilnius.pgv@vpgt.lt); Wileński Terytorialny Oddział Departamentu Dziedzictwa Kulturowego przy Ministerstwie Kultury (ul. Šnipiškų 3, Wilno, tel. +370 527 54 221, e-mail: vilnius@kpd.lt).

Ocenę oddziaływania na środowisko przeprowadza i decyduje ws. oceny oddziaływania na środowisko planowanej działalności gospodarczej podejmuje: Agencja Ochrony Środowiska (dalej – Agencja) (ul. A. Juozapavičiaus 9, Wilno, tel. +370 682 92 653, e-mail: aaa@gamta.lt). Propozycje ws. rozpoczętej oceny oddziaływania na środowisko (jest też możliwość zadawania pytań i otrzymania informacji) mieszkańcy składają do Agencji oraz mają prawo składać propozycje wykonawcy dokumentów oceny oddziaływania na środowisko lub organizatorowi planowanej działalności gospodarczej w ciągu 10 dni roboczych od dnia opublikowania na stronie internetowej Agencji komunikatu o rozpoczęciu oceny oddziaływania na środowisko licząc termin od następnego dnia po opublikowaniu. Po dokonaniu oceny oddziaływania na środowisko Agencja podejmuje decyzję ws. oddziaływania na środowisko planowanej działalności gospodarczej. Jeżeli Agencja podejmuje decyzję ws. oddziaływania na środowisko planowanej działalności gospodarczej, która głosi, że działalność spełnia wymogi aktów prawnych dotyczące ochrony środowiska, zdrowia publicznego, ochrony nieruchomego dziedzictwa kulturowego, ochrony przeciwpożarowej i obrony cywilnej i nie będzie wywierała znaczącego negatywnego wpływu na środowisko, wówczas planowana działalność gospodarcza może być prowadzona. W tym przypadku po procedurach oceny oddziaływania na środowisko sporządzany będzie plan użytkowania zasobów naturalnych, w którym zaprojektowane zostanie wydobycie kopalin, rekultywacja złoża oraz inne rozwiązania dot. użytkowania złoża.

Jeżeli ws. oddziaływania na środowisko planowanej działalności gospodarczej Agencja podejmie decyzję, która głosi, że planowana działalność gospodarcza nie spełnia wymogów aktów prawnych dotyczących ochrony środowiska, zdrowia publicznego, ochrony nieruchomego dziedzictwa kulturowego, ochrony przeciwpożarowej i obrony cywilnej i wywiera znaczący negatywny wpływ na środowisko, zapisane w ustawach zezwolenia nie mogą być wydane i taka działalność nie może być prowadzona.

(Zam. 13 371)

Wyrazy głębokiego współczucia i żalu Zdzisławowi Witejce z powodu śmierci Ojca składają koła ZPL i AWPL-ZChR w Sużanach

Łączymy się w bólu i smutku oraz składamy wyrazy szczerego współczucia Zdzisławowi WITEJCE z powodu śmierci ukochanego Ojca. Pracownicy Muzeum Etnograficznego Wileńszczyzn

Ci co odchodzą - zawsze są z nami. Łączymy się w bólu i żalu, składamy wyrazy szczerego współczucia Wiesławowi Rynkiewicz z powodu niespodziewanej śmierci OJCA. Koło AWPL-ZChR w Zujunach

Triumf polskich szachistów

Polska wygrała klasyfikację drużynową mistrzostw świata juniorów w szachach, a Jakub Semann i Paweł Sowiński okazali się najlepsi w swoich kategoriach wiekowych. W sumie reprezentacja wraca do kraju z trzema medalami, bo srebrny wywalczył także Jan Klimkowski.

Fatalny występ polskich skoczków

Stefan Kraft wygrał konkurs Pucharu Świata w skokach narciarskich w fińskiej Ruce. Austriak zwyciężył też w sobotę na inaugurację sezonu. 30-latek Kraft to m.in. dwukrotny zdobywca Kryształowej Kuli. Najlepszy z Polaków Piotr Żyła zajął w niedzielę 21. miejsce.

Zwycięstwo Norweżek

Polska przegrała w Lillehammer z Norwegią 25:27 (10:15) w ostatnim dniu turnieju piłkarek ręcznych Posten Cup. Zespół gospodarzy z kompletem punktów wygrał imprezę. Biało-czerwone wcześniej pokonały Islandię 29:23 i Angolę 33:30.

90. zwycięstwo Amerykanki

Mikaela Shiffrin zwyciężyła w slalomie w amerykańskim Killington. To 90. triumf w karierze Amerykanki w alpejskim Pucharze Świata. Shiffrin była najszybsza w obu przejazdach, co dało jej łączny czas 1.42,02.

Wygrana na zakończenie

Pewny już trzeciego z rzędu tytułu mistrzowskiego Holender Max Verstappen (Red Bull) wygrał wyścig Formuły 1 o Grand Prix Abu Zabi, ostatnią rundą tegorocznych mistrzostw świata. To jego 19. wygrana w tegorocznym sezonie i 54. w karierze.

Awans szczypiornistów z Zabrza

Piłkarze ręczni Górnika Zabrze pokonali na wyjeździe grecki AEK Ateny 30:26 (15:12) w swoim piątym, przedostatnim meczu grupowym Ligi Europejskiej i zapewnili sobie awans do fazy zasadniczej.

Pierwsza wygrana

Koszykarze Śląska Wrocław wygrali na wyjeździe z Turk Telekomem Ankara 80:71 (19:7, 20:22, 22:19, 19:23) w meczu 9. kolejki grupy B Pucharu Europy. To pierwsza wygrana wicemistrzów Polski w tych rozgrywkach.

Kolejne cztery drużyny awansowały do 1/8 finału piłkarskiej LM

Awans drużyny Lewandowskiego

Barcelona, w której barwach cały mecz rozegrał Robert Lewandowski, pokonała u siebie FC Porto 2:1 w 5. kolejce i zakwalifikowała się do 1/8 finału piłkarskiej Ligi Mistrzów. Awans wywalczyły także Atletico Madryt, Lazio Rzym i Borussia Dortmund.

W stolicy Katalonii gospodarze pierwsi stracili gola, a na listę strzelców w 30. minucie wpisał się Brazylijczyk Pepe. Mistrz Hiszpanii szybko doprowadził do wyrównania po strzale Portugalczyka Joao Cancelo (32.), a niedługo po przerwie wynik ustalił jego rodak Joao Felix (57.). „Duma Katalonii” ma 12 punktów i wtorowego rywala wyprzedza o trzy. Dziewięć „oczek” ma także Szachtar Donieck, który w rozegranym wcześniej spotkaniu w Hamburgu, sędziowanym przez Bartosza Frankowskiego, pokonał Royal Antwerp 1:0. Barcelona w fazie pucharowej LM zagra po raz pierwszy od 2021 roku. W ostatniej kolejce w Portugalii Porto i Szachtar powalczą o drugą przepustkę z grupy H, przy czym gospodarzom do awansu wystarczy remis. Zespół, który zajmie trzecie miejsce, trafi do barażu o 1/8 finału Ligi Europy.

Borussia Dortmund, z rezerwowym bramkarzem Marcelem Lotką, została pierwszym zespołem, który wywalczył awans z grupy F, uważanej za „grupę śmierci”. We wtorek wicemistrz Niemiec wygrał na wyjeździe z AC Milan 3:1 i ma już 10 punktów. Na początku spotkania rzutu karnego dla gospodarzy nie wykorzystał Francuz Olivier Giroud.

BVB już jest spokojna, a losy pozostałych zespołów rozstrzygną się w ostatniej kolejce. Obecnie druga jest ekipa Paris Saint-Germain z siedmioma punktami. Mistrz Francji długo przegrywał we wtorek u siebie z Newcastle United, ale dzięki rzutowi karnemu w doliczonym czasie drugiej połowy, który wykorzystał Kylian Mbappe (43. gol w Champions League), uratował

remis 1:1. PSG zagra w ostatniej kolejce w Dortmundzie z Borusią i jeśli zwycięży, zajmie pierwsze miejsce w tabeli. Newcastle i Milan, które zmierzają się w północnej Anglii, mają po pięć punktów.

Wszystko jest już jasne w grupie E, w której Lazio pokonało w Rzymie Celtic Glasgow 2:0, a Atletico Madryt zwyciężyło w Holandii z Feyenoordem Rotterdam 3:1. To właśnie te zwycięskie ekipy zagrają wiosną w Lidze Mistrzów. W ostatniej kolejce w Madrycie powalczą w bezpośrednim meczu o pierwszą lokatę, którą obecnie zajmuje Atletico. Trzecie miejsce ma już zapewnione Feyenoord.

Już w poprzedniej kolejce zostały wyłonione zespoły, które awansują z grupy G: broniący trofeum Manchester City oraz RB Lipsk. We wtorek oba zespoły zmierzyły się w Manchesterze, gdzie grający w częściowo rezerwowym składzie gospodarze przegrywali 0:2, ale ostatecznie zwyciężyli 3:2. Jedną bramkę dla „The Citizens” – już 40. w karierze w Champions League – zdobył Norweg Erling Haaland.

W meczu o trzecie miejsce mistrzowie Szwajcarii Young Boys Berno, z Łukaszem Łakomym na ławce rezerwowych, wygrali u siebie z Crveną Zvezdą Belgrad 2:0 i to właśnie drużyna Polaka zagra wiosną w barażu o 1/8 finału Ligi Europy.

Oprócz Manchesteru City i RB Lipsk od poprzedniej kolejki pewne awansu są cztery inne ekipy: Bayern Monachium, Real Madryt, Real Sociedad i Inter Mediolan. Mecze z ich udziałem odbyły się w środę, gdy rywalizowały grupy A-D.

Ostatnia kolejka fazy grupowej zostanie rozegrana 12-13 grudnia. Rywalizacja w Lidze Mistrzów zostanie później wznowiona w połowie lutego. Finał zaplanowano na 1 czerwca na londyńskim Wembley.

Historyczne zwycięstwo tenisowej reprezentacji Włoch w Pucharze Davisa

„Miska do sałaty” po 47 latach

Media w Italii świętują – tenisowa reprezentacja po raz pierwszy od 1976 roku zdobyła Puchar Davisa. W finale w Maladze Włosi pokonali Australijczyków 2:0. Bohaterem został okrzyknięty 22-letni Jannik Sinner, w którym upatruje się następcy największych obecnie gwiazd.

Włosi nie zmarnowali sobotniego, heroicznego wysiłku w półfinale z Serbią. Wówczas Sinner pokonał lidera światowego rankingu Novaka Djokovica 6:2, 2:6, 7:5 broniąc wcześniej trzech piłek meczowych. W finale najpierw Matteo Arnaldi wygrał z Alexeim Popyrinem 7:5, 2:6, 6:4, a następnie 22-letni Sinner w pojedynku liderów ekip gładko pokonał Alexa de Minaura 6:3, 6:0.

Zwycięstwo Włochów trafiło od razu na czołówki wszystkich włoskich mediów. Premier Giorgia Meloni, która pogratulowała tenisistom talentu i zaangażowania, napisała w mediach społecznościowych: „Włoski sport nie przestaje dostarczać nam emocji. Włoska drużyna tenisistów zdobyła Puchar Davisa. To historyczny wynik – wcześniej jedyne zwycięstwo naszej reprezentacji w tych rozgrywkach miało miejsce w 1976 roku”.

Agencja Ansa podkreśliła, że to zwycięstwo pod znakiem odnoszącego ostatnio sukcesy Sinnera, bo w półfinale z Serbią pokonał samego Novaka Djokovica. To dzięki zawodnikowi z okolic Bolzano Włosi zdobyli „miskę do sałaty”, jak nazywany jest żartobliwie Puchar Davisa. Zaznacza się, że bohaterem w Maladze był też Matteo Arnaldi, który w finale nie sprawił zawodu. Komentatorzy od razu ukuli sformułowanie „Arnaldi style”.

„Corriere dello Sport” napisała o „Italii marzeń” i przytacza w nagłówku słowa Sinnera, który powiedział o wielkiej radości „dla wszystkich Włochów”.

Włosi po Puchar Davisa sięgnęli po raz drugi w historii

Dziennik nazwał go „diamentem”.

Legendarny tenisista Adriano Panatta, który był w zwycięskiej drużynie w 1976 roku, powiedział w telewizji RAI: „Sinner jest nadzwyczajny, ale dzisiaj musimy świętować zwycięstwo całej ekipy”. Jak dodał: „Miejmy nadzieję, że nie będziemy musieli czekać teraz następnych 47 lat na trzecie zwycięstwo”. Dziennik „La Repubblica” podkreślił: „Nareszcie, to wielkie święto sportu”.

We wszystkich mediach zaznacza się, że to Sinner poprowadził drużynę do zwycięstwa. Już wskazywany jest, co przyznał przed tygodniem w Turynie zwycięzca turnieju ATP Novak Djokovic, jako przyszły numer 1 światowego tenisa.

Turnieje siatkarskie o Puchar ZPL

W sobotę, 25 listopada, w sali sportowej Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego w Solecznikach odbył się turniej w siatkówce kobiet o puchar Solecznickiego Oddziału Rejonowego Związku Polaków na Litwie. W szranki stanęło pięć drużyn.

Drużyny rywalizowały zgodnie z zasadą „każdy z każdym”. Wszystkie mecze wygrała i pierwsze miejsce zajęła drużyna „Voli Vita” z Solecznik. Na drugim miejscu uplasowała się drużyna ze Szkoły Sportowej im. Antoniego Ratkiewicza w Ejszyszkach, a trzecie miejsce wywalczyła ekipa z Butrymańc. Zwycięzców uhonorowano pucharami i me-

dalami. Najlepsze zawodniczki otrzymały nagrody rzeczowe. 2 grudnia w sali sportowej Gim-

nazjum im. Jana Śniadeckiego w Solecznikach odbędzie się turniej w siatkówce mężczyzn o puchar

Solecznickiego Oddziału Rejonowego Związku Polaków na Litwie. Początek zawodów o godz. 10.00.